

Ensomhed blandt 1.g'ere som konsekvens af moderniteten set på sociale medier.

Desolation among first year's students as a consequence of the late modern society's social media

-Kvalitativ og kvantitativ undersøgelse af ensomhedsproblematikken blandt unge 1.g'ere, set i lyset udviklingen af det moderne samfund.

Roskilde Universitet

Basis Projekt 1: Dato: 18/12-2014

Vejleder: Christel Stormhøj

Gruppe nr. 5: Haider Saeed (studie nr. 54732), Kevin Hjulmand (studie nr. 54847) Mads Mortensen (studie nr. 55362), Mustafa Ilhan (studie nr. 54915) og Rasmus Køhlert (studie nr. 54934).

Antal anslag, uden bilag: 99.043

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Problemfelt.....	5
Motivation	6
Afgrænsning	6
Hustemaet: magt.....	7
Metode.....	8
Kildekritik.....	9
Empiri	10
Kvantitativ empiri	12
Figur 1.1	12
Figur 1.2	13
Figur 1.3	14
Teori	15
Det mættede selv.	15
Selvet: Fra det romantiske til det postmoderne	16
Den sociale mætning og det befolkede selv	17
Den sociale mætnings teknologier	17
Thomas Ziehe	20
Ziehes teori om individualisering.	21
Anthony Giddens.....	23
Modernitetsanalysen:	24
Adskillelse af tid og rum:	25
Social Udlejring:	25
Refleksivitet:	26
Identitetens dilemmaer:.....	26
Mathias Lasgaard:	27
Analyse	33
Analyse ved brug af Kenneth J. Gergens teori.....	36
Analyse ved brug af Thomas Ziehes teori.....	39
Analyse ved brug af Anthony Giddens teori.....	40
Analyse ved brug af Mathias Lasgaards teori:	41
Diskussion	44

Konklusion:	45
Delkonklusion af Thomas Ziehes teori	45
Delkonklusion af Kenneth J. Gergens teori	45
Delkonklusion af Anthony Giddens teori:	46
Delkonklusion af Mathias Lasgaards teori:	46
Samlet konklusion:	47
Perspektivering	49
Litteraturliste	50

Indledning

I 2004 blev der lanceret en hjemmeside, som skulle være med til at revolutionere brugen af internettet og sociale medier. Denne hjemmeside hedder 'Facebook', og huserer op til 1,3 milliarder aktive brugere (Statista, 2014) og er dermed verdens største, sociale netværk målt på aktive brugere verden over. (Ballve, 2014). Den stigende tilgang til sociale medier, burde være med til at bibeholde de sociale relationer, på tværs af tidszoner, landegrænser, etnicitet mm. Dette pointerer Giddens også i sin teori om adskillelse af tid og rum, hvor Giddens argumentere for at verden er blevet mindre, og sociale relationer netop ikke længere er begrænset af fysiske grænser (Kaspersen, 2013). Men spørgsmålet er om de sociale medier, har den effekt at gøre individerne mere asociale, eller om det har opnået en modsat effekt, at individer faktisk blive distanceret fra deres sociale omgangskreds, eller hvorvidt individerne måske fremstår som utroværdige, grundet er en større skiftende identitet over sociale medier. Riesman kommer netop ind på hvordan ensomhed skabes i fællesskab med andre, det betegner han som det gruppe styrede samfund. De unge bliver mere overladt til dem selv og skal samtidigt, træffe mange vigtige beslutninger for deres fremtid. Det sker i takt med, vores samfund ændrer sig og de unge samtidigt skal tage hensyn til alle deres sociale fællesskaber i den virkelige verden. Dette projekt har til formål at undersøge om de mange inputs fra sociale medier, rent faktisk betvivler individer i så høj grad, at det formår at skabe en negativ effekt og er med til at medføre ensomhed, som er et større samfundsmæssigt problem blandt unge i Danmark. Alle aldersgrupper bliver ramt af ensomhed, dog burde den øgede kommunikationsmulighed ikke være med til at medføre ensomhed, tværtimod fjerne det. Dog viser det sig, at op til flere unge i gymnasieklasserne har markant flere venner over sociale medier, uden nogen af dem er deres 'nære' venner. Det viser sig også at op til 60% af unge mellem 15 og 25, frygter at blive ramt af ensomhed. (Hansen, 2012)

Opgaven lægger fokus på 1.G på landets gymnasier, eftersom det er denne gruppe af unge, som benytter sig mest af Facebook (Statista, 2014). Vi har besøgt 5 gymnasier, og modtaget 264 besvarelser fra gymnasieelever på 1.G, derudover lavet 13 interviews med gymnasieelever i 1.G.

Problemfelt

Dette projekt vil undersøge hvorvidt det øgede brug af Facebook bidrager til ensomhed. Vi tager udgangspunkt i en spørgeskemaundersøgelse, vi selv har foretaget på forskellige gymnasier på Sjælland, heriblandt Høje Taastrup gymnasium, Brøndby gymnasium, Holbæk gymnasium, Københavns Private Gymnasium og Midtsjællands gymnasium afdeling Haslev.

Facebook blev lanceret i 2004, af tidligere Harvard 'drop-out' Mark Zuckerberg. Ideen med Facebook var, at have en 'årsbog' på internettet. Et sted man kunne dele billeder, videoer, tanker og holdninger med sine nære venner. Facebook spredte sig hurtigt, da det var nemt at benytte sig af og det var muligt at opretholde kontakten med gamle bekendtskaber. Siden 2004 er Facebook gået hen og blevet verdens største sociale medie. Da Facebook er så populært, kan vi benytte os af i en undersøgelse vi i gruppen selv har lavet, hvor vi har adspurgte 265 gymnasieelever i 1.G. Her svarede ca. 230 personer at de benytter Facebook til at skrive med venner, 170 besvarede at de også brugte Facebook til at opretholde kontakten med gamle bekendtskaber (se bilag – figur 1.5). Denne undersøgelse vil vi, sammen med interviews og teoretikere bruge til, at analysere hvorvidt Facebook bidrager til øget ensomhed. Dette emne er samtidigt også relevant for os, da Lasgaard påpeger at ensomhed blandt danske unge, er et samfundsmæssigt problem. (Lasgaard, 2006, side 4). Afslutningsvis vil vi på baggrund af vores analyser, runde en samlet diskuterende analyse af.

Dette problemfelt, munder ud i følgende problemformulering: *Hvilke konsekvenser har identitetsskifte over Facebook for individet med udgangspunkt på ensomhed?*

Udover at problemfeltet fremstille ovenstående problemformulering, skaber den også følgende arbejdsspørgsmål:

- Hvordan defineres ensomhed?
- Hvordan påvirker de konstante inputs fra sociale medier ungdommen?
- Bidrager Facebook til øget ensomhed?

Motivation

Motivationen til at skrive om dette emne fandt vi, da vi havde hypoteser om, at sociale medier ikke resolut er en positiv ting, men også kan tolkes som en negativ faktor i sociale relationer, som unge i Danmark indgår i. Dette har været med til, at øge motivationen til at lave feltarbejde i form af spørgeskema og interviews med den valgte målgruppe, som er 1g elever.

Udover at kunne undersøge effekten af sociale medier, har vi også fundet interessante teorier/teoretikere, som allerede før sociale medier, belyste problemerne. Problemerne der blev belyst, var de konstante inputs, den øgede kommunikationsform implementerede, samt de ændringer vores samfund stod overfor. Det har derfor været spændende, at undersøge om hvorvidt disse teorier har haft ret eller uret i deres hypoteser/undersøgelser.

Afgrænsning

Vi har valgt, at afgrænse vores projekt ved at undlade at bruge andre sociale medier end Facebook. Vi har valgt Facebook på baggrund af, at Facebook er – sammen med Twitter – det største sociale medie der eksisterer. Twitter har vi undladt at kigge på, da Twitter ikke benyttes til dialoger blandt profilerne, men derimod til at tilkendegive holdninger via korte opdateringer. Afslutningsvis har vi afgrænset emnet yderligere ved, at vi kun undersøger Facebook-vaner blandt 1.G studerende. De 1.G studerende vi har valgt at bruge, kommer fra gymnasier på Sjælland, vi har derfor afgrænset vores geografiske område til Sjælland, da det ville blive for kompliceret, hvis vi skulle nå ud til hele landet.

Vi har desuden også afgrænset opgaven med valg af få teoretikere. Dette fordi vi i starten havde en masse teoretikere, nærmest for mange. Vi har derfor valgt at afskaffe Erving Goffman, George Herbert Mead, Harre og Davies, Ulrich Beck. Vi har nemlig valgt at afskaffe deres teorier fordi disse stort set, omhandler det samme som vores valgte teoretikers teorier. Samtidigt vil et valg af mange teoretikere, være uoverskueligt at tage sig til at arbejde med i vores opgave.

Hustemaet: magt

Facebook er blevet større og større siden dets begyndelse i 2004. Det har udviklet sig til, at blive et omdrejningspunkt i vores hverdag. Informationsmængden over Facebook er enorm, og har derfor betydning for, hvor meget du får, at vide. Tager vi Hus 22.1 som eksempel, har vi siden første dag i Rusperioden haft en Facebook-side, hvor al information, som er nødvendigt for os bliver lagt ud på.

Er man ikke på Facebook dagligt risikere man, at gå glip af vigtige informationer. Da vi var ude og interviewe gymnasieelever, oplevede de det som værende enormt ekskluderende ikke, at være aktiv på Facebook i blot et par dage.

” Alt foregår over sociale medier, der bliver lavet en gruppe til sin klasse, en gruppe for sine pige veninder, en gruppe for sit svømme hold. Alle informationer kommer over Facebook, og man kan miste nogle hvis man ikke er på Facebook.” – Frederikke HTX slotshaven

Ud fra disse udsagn og egne erfaringer mener vi, at Facebook er gået ind og har fået en så stor magt i unges hverdag, at de reelt set vil have svært ved, at begå sig i et fællesskab uden, at være afhængig af dette sociale medie.

Der ligger også en hvis magt, omkring den anerkendelse de unge søger. På Facebook er det netop utrolig nemt, at hente anerkendelse. Derfor ligger magten i, at Facebook prøver at tiltrække mange unge til.

Metode

I dette projekt har vi valgt at benytte os af både kvalitative og kvantitative datakilder, da vi ønsker at disse to metodiske analyseformer skal være med til, at understøtte hinanden. På den måde kan de kvantitative datakilder, være med til at underbygge kvalitative datakilder, og endvidere være med til be- eller afkræfte hypoteser eller teorier.

Hvad angår den kvantitative data, benytter vi os af statistikker, indsamlet af Danmarks statistik og Statista (verdens mest omfattende statistiske database (Statista, 2014)), på denne måde får vi data indsamlet af større virksomheder og som er pålideligt og repræsentativt for vores projekt. Vi har selv været ude og indsamle kvantitative data i form af spørgeskema. Vi har været rundt på gymnasier i Storkøbenhavn samt enkelte i provinser som Holbæk og Haslev. Dette giver os mulighed for at se om der er forskel på, hvordan unge i Storkøbenhavn benytter sig af sociale medier i modsætning til, hvordan unge i provinsen benytter sig af de sociale medier. Dermed kan der forhåbentligt drages paralleller mellem disse to forskellige geografiske områder, og på denne måde belyse om der er en forskel på brugen af sociale medier.

Via vores spørgeskema har vi formået at modtage 264 besvarelser, og dermed vurderet at dette kan bruges til analyse, af unges adfærd på sociale medier da vi ser samme tendenser omkring brugen af Facebook. Eksempel på samme tendenser er antallet af Facebook-venner, versus antallet af rigtige venner. Som det kan ses i bilaget, har de unge besvaret, at de har markant flere Facebook venner (størstedelen har 200-300+) end "virkelige" venner, hvorimod når de blev spurgt om hvor mange 'rigtige venner' de havde, svarede hele 140 personer at de kun havde 0-100 rigtige venner. Dette illustrerer en tendens til, at Facebook ikke kun handler om at holde kontakten med sine nære/rigtige venner, men også om at være venner med mange 'bekendte' man knap nok har mødt, uden at tolke dem som rigtige venner.

Ved hjælp af kvantitative data, kan vi også se at hele 3,1 millioner danskere benytter sig af Facebook (Medier, 2012), og ved hjælp af statistikker kan vi også se hvem der benytter sig mest af Facebook, vi har på denne måde valgt vores målgruppe ud fra, hvilken aldersgruppe der benytter sig mest af Facebook. På denne måde har vi fundet ud af at hele 140% af unge i alderen 17 år har Facebook. De ekstra 40% ud over de 100%, er fordi der er medtaget "blog-sider", "ekstra profiler", "fan-sider" osv. Det skal her forstås, at på Facebook har man muligheden for, at skabe flere profiler under samme navn samt, at man har muligheden for, at oprette "fan-sider" eller "blog-sider" som har tilknytning til en blog, som de unge skriver, eller individet har en side på Facebook, hvor han eller hun smider billeder, videoer eller smider deres tanker op. Dette belyser altså et massivt forbrug af Sociale medier for unge i alderen 17 år.

Vores undersøgelser viste at 1.G'erne på de gymnasier vi var ude at besøge, benytter Facebook mest til at skrive med venner, beholde kontakten til gamle, samt finde gamle venner. Dette er med til at argumentere for at sociale medier ikke kun har en negativ konsekvens, men også en positiv virkning, på sociale relationer i det senmoderne samfund, som Anthony Giddens også argumentere for. Det er altså vigtigt i denne opgave, at der ikke lægges fokus på sociale medier som kun negativt, men vi ønsker at opretholde en objektiv holdning til emnet, selvom det er nærmest umuligt, eftersom vi allerede havde tanker, holdninger og hypoteser omkring emnet. Den kvalitative del af opgaven, afspejles i vores brug af tidsskrifter, forskningsprojekter, interviews og litteratur skrevet af anerkendte forskere og teoretikere, dette skal være med til, at analysere og argumentere for og imod, de data vi selv har indsamlet og fundet, samt benyttes i analyse og diskussionsafsnittet. Den kvalitative metode, skal også hjælpe os med at underbygge vores viden, så vi på den måde er klædt bedst på til at kunne skrive opgaven. En af de artikler vi har benyttet os af, er en artikel fra Information, skrevet af Malin Schmidt. Artiklen lægger op til en debat, om hvorvidt Facebook skaber ensomhed, samt tager udgangspunkt i John Cacioppo, som er Professor ved University of Chicago (Cacioppo, 2014). Denne artikel er med til, at beskrive at Facebook ikke nødvendigvis er med til at skabe ensomhed, eftersom hypotesen opstillet i artiklen er, at folk som er ensomme i det virkelige liv, også er ensomme over sociale medier.

Kildekritik

I vores opgave har vi været kritiske over for den empiri, vi har benyttet os af. Vi har også lavet research om, hvor valide vores kilder har været, samt om den har nogen relevans for vores projekt. Vi har derfor også været nødsaget til, at fravælge empiri eftersom der ikke har været en kilde eller referencer bag. Vi har ligeledes været kritiske hvad angår valg af teoretikere, f.eks. har vi fravalgt Davis og Harré og deres teori om selvet og påvirkningen, eftersom vi finder Gergen mere brugbar og de ligger tæt op ad hinanden, vi har også fravalgt Erving Goffman, og hans teori om 'backstage og frontstage', eftersom vi har vurderet, at den form for social interaktion bliver udvisket når man sidder bag computerskærmen og bibeholder sine sociale relationer.

Vi har i projektet valgt, at benytte os af Anthony Giddens og Thomas Ziehe som i deres teorier ikke beskriver sociale medier. Dette kan naturligvis anses som værende problematisk, men vi

mener at kombineret med Mathias Lasgaard og Kenneth J. Gergen belyser de emnet rigtig godt, på trods af manglerne omkring sociale medier.

Samtidig har vi også fundet vores spørgeskemaer relevante for projektet, da vi havde 264 svar på den. Det havde selvfølgelig været bedre med endnu flere svar, men vi føler stadig de 264 svar har givet os et billede af, hvad unge 1.G'ere bruger Facebook til.

Empiri

Vores empiriske data bliver beskrevet i dette afsnit, hvilke artikler og litteratur vi har valgt samt hvorfor vi har valgt dem.

"Nogle tager deres venner med på nettet – andre deres ensomhed"

<http://www.information.dk/302420>

Skrevet af: Malin Schmidt

Denne artikel, sætter fokus på at sociale medier ikke er med til, at skabe ensomhed, men argumentere for at folk som er ensomme i det virkelige liv, også vil være ensomme over sociale medier. Det er altså ikke sociale medier som distancere individerne, men tidligere forhold. Artikel argumentere dog også for at sociale medier ikke hjælper på ensomhed, men at det ligesom Anthony Giddens også argumenterer for, er med til at genskabe relationer, hvis individet selv ønsker det.

"Ensomhed rammer flere og flere"

<http://www.b.dk/nationalt/ensomhed-rammer-flere-og-flere-unge>

Skrevet af: Heidi Røndbjerg-Christensen og Thomas Nørgaard Andersen fra Berlingske Nyhedsbureau

Denne artikel omhandler ensomheden blandt unge, og beskriver hvordan flere og flere unge bliver ensomme. Selvom de unge har mulighed for at interagere sig socialt over internettet, er dette ikke altid tilfældet, faktisk kan det modsatte opstå. Artiklen opstiller et paradoks, at sociale medier er med til at skabe ensomhed, og derfor har den direkte modsatte effekt end hvad hensigten med sociale medier i oprindeligheden er til for.

"Børn i dag er meget mere pressede end for 20 år siden. Der er mange familier, som er i opløsning og derudover er presset på de unge i skolen langt større, hvilket især pigerne i høj grad lader sig mærke med. Og sidst men ikke mindst er kontakterne med vennerne gledet over i elektroniske former, så de unge ser deres venner mindre end nogensinde" –Bjørn E Holstein (Andersen & Christensen, 2014)

”Sociale medier kan føre til ensomhed”

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/leder/sociale-medier-kan-f%C3%B8re-til-ensomhed>

Skrevet af: Karin Dahl Hansen fra Kristeligt Dagblad

I denne artikel, beskriver Karin Dahl Hansen hvordan de unge bruger mere og mere tid, på at iscenesætte sig selv, og glemmer alt om at bibeholde de sociale relationer. Artikel beskriver også om hvordan individer har flere hundrede venner over sociale medier, men ikke alle sammen er nogen man deler sine inderste tanker med. Dette er også noget vi kan se i vores undersøgelser, at det ikke var ualmindeligt at unge havde op til flere hundrede venner (200+), hvorimod størstedelen sagde at maks. de 100 af dem var 'rigtige' venner. Artiklen skriver også, at der ikke er noget galt i at have mange venner over sociale medier, så længe man husker at holde sine sociale relationer tætte.

”Danmark holder stand i Facebook-desertering”

<http://www.business.dk/media/danmark-holder-stand-i-facebook-desertering>

Skrevet af: Simone Okkels fra Berlingske Business Media

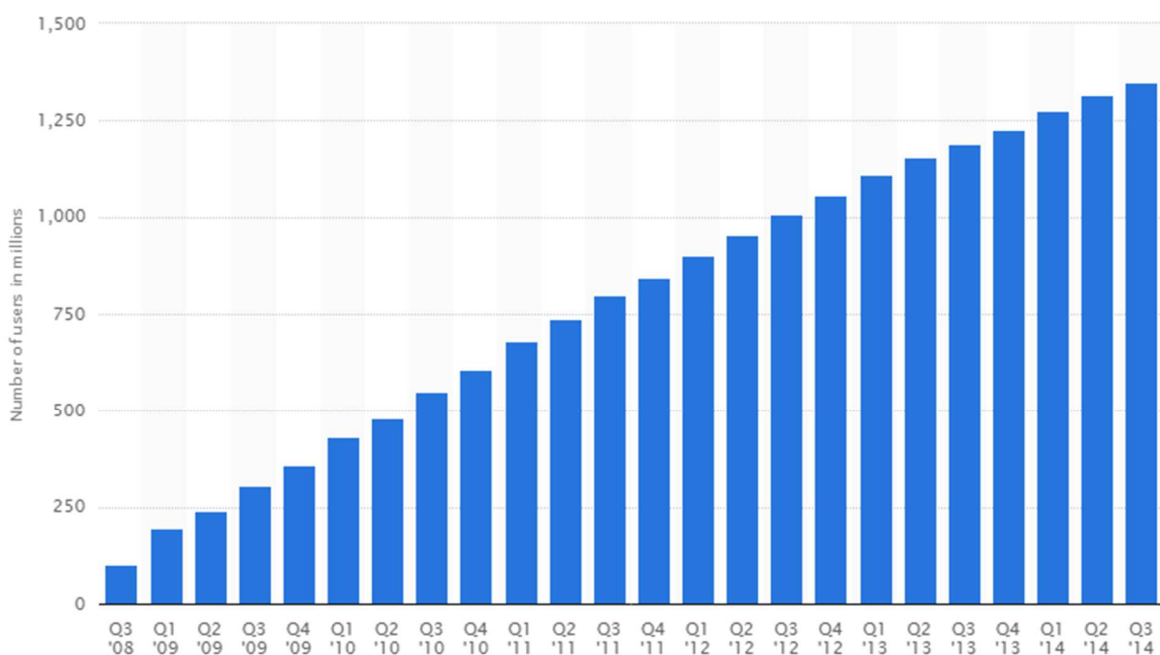
Denne artikel er med til, at belyse hvordan Facebook stadig har fat i danskerne, selvom man i andre lande er gået over til andre sociale medier, som f.eks. Twitter, Instagram osv. Artikel fortæller at Facebook har mistet over 6 millioner brugere i USA, og et fald på 4%. Denne artikel, er med til at skabe en diskussion, om hvorvidt dette vil være en samfundsrelateret problem i fremtiden, eftersom vi allerede oplever et mindre fald. Dog påpeger artikel også at der stadig er 3,1 millioner aktive Facebook brugere i Danmark, og dermed et stadig stort medie.

Kvantitativ empiri

Vores kvantitative metoder, består af statistikker, spørgeskemaer og grafer, som alle vil blive beskrevet og forklaret i dette afsnit. Vi har valgt at benytte os af kvantitativ metode, eftersom det giver en databaseret beskrivelse af udviklingen på Facebook.

Figur 1.1

Number of monthly active Facebook users worldwide from 3rd quarter 2008 to 3rd quarter 2014 (in millions)

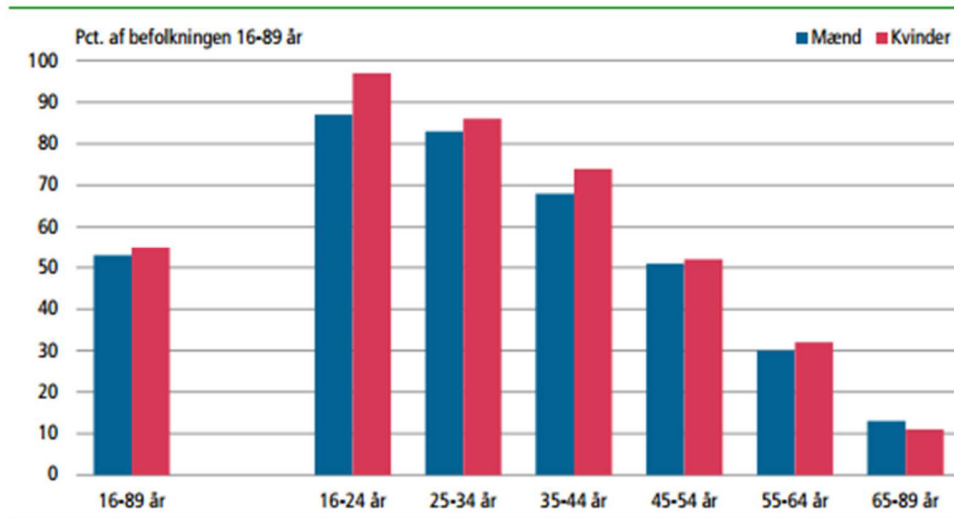

<http://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/>

Denne graf viser antallet af Facebook brugere på y-aksen, og årstal samt kvartal på x-aksen. Grafen viser den store stigning der har været, i antallet af Facebook bruger fra 3. kvartal 2008 til 3 kvartal i 2014 målt i millioner. Grafen viser altså at der er ca. 1,3 milliarder Facebook brugere verden over.

Figur 1.2

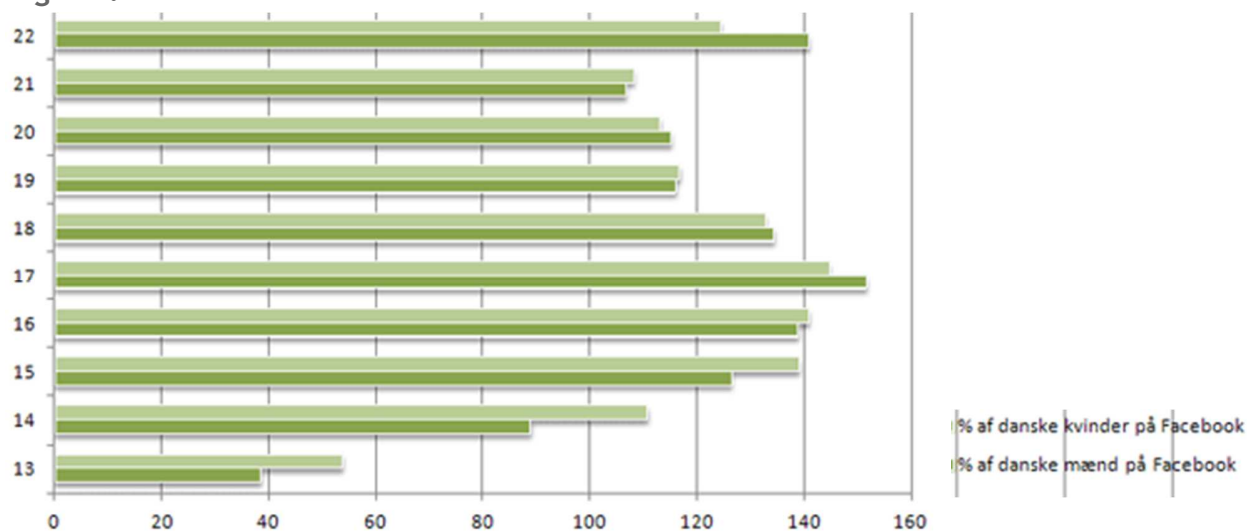
Brug af sociale medier fordelt på køn og alder. 2011

<http://www.dst.dk/pukora/epub/Nyt/2011/NR403.pdf>

I figur 1.2 ser vi brugen af sociale medier, fordelt på køn og alder, i året 2011. På y-aksen ser vi procent af befolkningen, og på x-aksen ser vi alderen. Det fremgår i dette søjlediagram, at det er kvinderne som benytter sig mest af sociale medier, op til hele 97% af kvinder mellem 16-24 bruger sociale medier. Dette fremgår også i vores undersøgelser, som kan ses længere ned i dette afsnit.

Figur 1.3

<http://www.nettendenser.dk/2013/01/25/facebook-statistik-2013-for-danmark-sadan-er-befolkningen-fordelt/>

Denne tabel er afskåret, og den fulde tabel kan ses på ovenstående link. Grundet den er afskåret, findes i at vi kun benytter os af den nederste del af tabellen. Tabellen viser den procentvise fordeling af den danske befolkning, på Facebook fordelt på alder og køn. På y-aksen har vi alder og på x-aksen ses procent fordelt på mænd og kvinder. Grundet den går over 100%, er fordi Facebook giver mulighed for at oprette flere profiler, fansider eller blogs. Hvor den enkelte person har mulighed for at have 'flere profiler'.

Teori

I dette kapitel bliver forskellige teorier beskrevet omkring identitet og ensomhed ved hjælp af fire teoretikere. Vi vil gøre brug af deres teorier til sammenligning med vores empiri, som vi desuden vil anvende til at finde ud af, om vores empiri er i overensstemmelse med de forskellige teorier. Desuden vil teorierne benyttes til analysedelen til argumentation for diskussionen, som ville være fremtrædende i empirien.

Hovedteoretikere - Kenneth J. Gergen, Thomas Ziehe, Anthony Giddens og Mathias Lasgaard

I det følgende afsnit tager vi udgangspunkt i bogen "Det mættede selv - identitetsdilemmaer i nutiden" af den Amerikanske socialpsykolog Kenneth J. Gergen fra år 2006. Bogen omhandler om hvordan teknologiudviklingen har påvirket selvet siden det 20. Århundrede. Ud fra forskellige dilemmaer omkring det moderne menneske, samt brugen af teknologien og skabelsen af identiteten, har Kenneth J. Gergen udarbejdet teorier som vi vil gøre brug af.

Det mættede selv.

Teorien om det mættede selv, beskrives således, om hvordan relationerne har forandret sig for 'selvet'. Før det tyvende århundrede, mener Gergen at man som barn allerede havde nogle få stabile relationer, fordi man kendte alle dem man mødte hver dag og de fleste relationer udspillede sig fra ansigt til ansigt, og da man skulle besøge vennerne, gjorde man det til fods eller hestevogn. Hvor den ydre omverden havde i mindre grad indflydelse på individet. Men da teknologien kom til, var der en stor begejstring, netop fordi man nu kunne tale med naboerne uden at forlade huset. Gergen mener at de nye teknologier har gjort det muligt at opretholde relationer, enten direkte eller indirekte, og til stadig flere personer, og det har udvidet til at Gergen, mener at vi nået frem til en situation, som han kalder social mætning. Desuden mener Gergen at med kulturens intensiverede mætning er alle vores antagelse om selvet, kommet i en farlig situation, hvor traditionelle reaktionsmønstre anses fremmed for os. (Gergen, 2006, s. 27)

Gergen mener også at de nye teknologier som, bil, radio, telefon, tv, jettfly, computer og internettet har ændret karakteren af Gergens selv og hans omgivers liv, samtidigt med at man ofte undlader at spørge om hvordan disse ting har forandret ens liv. (Gergen, 2006 s.13)

Selvet: Fra det romantiske til det postmoderne

I dette afsnit bliver der beskrevet hvordan selvet, har forandret sig fra det romantiske til det postmoderne. Gergens beskrivelse af selvet i det nittende århundrede, har været en romantisk opfattelse af selvet. En opfattelse som har tillagt forskellige dybtliggende personlige egenskaber hos individet. Lidenskab, sjæl, kreativitet og karakter, har været væsentligt for etableringen af dybe relationer, såsom, trofaste venskaber og mening i tilværelsen. Men siden opkomsten af det modernistiske verdenssyn i det tyvende århundrede har det romantiske vokabular været under pres. Netop fordi, selvets vigtigste karakteristika ikke ligger i personens indre, men i evnen til tænke rationelt i vores anskuelser, meninger og bevidste hensigter. Inden for det modernistiske sprogbrug, er individet forudsigelig, ærlig og oprigtigt og man har tiltroen til opdragelse, samt et stabilt familieliv og rationelt valg af ægtefællen. Gergen mener dog, at både de romantiske og modernistiske opfattelser af selvet, er ved at fjerne sig og sociale ordninger, som der underbygger det, er ved at gå i opløsning.

Grunden til dette er netop virkningen af kræfterne, som er virksomme i den sociale mætningsproces. Fremkomsten af nye teknologier har mættet menneskeslægtens stemmer, både personer som man har godt kendskab til, men også til fremmede. Da vi netop indoptager disse forskellige stemmers rationaler, bliver det en del af os og vi bliver en del af dem. Den sociale mætning sørger for at udruste mangfoldigheden af usammenhængende sprog om selvet, og det som indviet tror der er sandt om en selv, betvivles og bespottes af alle de andre stemmer. Dette sørger for at man tvivler om en selv og derfor prøver man, at spille så mange forskellige roller, at begrebet om et autentisk selv langsomt fjerner sig. Samtidigt med dette kan man langsomt ikke snakke om " selvet" mere.

Han siger også at postmodernismen ikke, giver os et nyt vokabular til at forstå os selv, ingen nye træk eller karakteristika, som der skal opdages og udforskes, men at man bare bliver trukket til flere forskellige retninger. Alt kan samtidigt forhandles og gøres gældende inden for individet. Desuden bliver mennesker også mere tiltagende grad opmærksomme på, de forskellige objekter vi faktisk taler om, måske ikke er i verden, men bare er nogle produkter af de synsvinkler som vi anlægger. Under de postmodernistiske vilkår, lever mennesket i en

tilstand af uafbrudt konstruktion og rekonstruktion, dvs. At det faktisk er verden hvor alt kan forhandles og gøres gældende. (Gergen, 2006, s.30-31)

Den sociale mætning og det befolkede selv

I dette afsnit beskriver Gergen hvad der er almindeligt i nutidens liv inden for sociale mætning, samt hvordan det sociale mætning har påvirket individet bevidsthed. Hvor han beskriver teknologien påvirkning af relationer og det daglige liv.

Gergen siger at, tilfældige episoder fra nutidens liv for det meste er påvirket af det sociale mæthed. For eksempel at ens indbakke er fuld med post, samt annoncer for arrangementer, kataloger fra forskellige virksomheder, billige tilbud og regninger.

Disse ting mener Gergen er nogle almindelige begivenheder i nutidens liv, men ingen af dem var noget almindeligt for tyve år siden, og disse begivenheder er sket gennem sociale forandringer, som drager individet dybere ind i det sociale verden og udsættes individet for andres meninger, værdier og livsstil.

Gergen mener at det sociale indlejring driver mennesket frem til en ny selvbevidsthed, som er den postmoderne. Gergen mener også at hans beskrivelse af den sociale mætnings teknologier, spiller en rolle i nutidens udviskning af det individuelle selv. Desuden siger han at mennesket efterhånden er blevet mere og mere forbundet med deres sociale omgivelser, og derfor kommer individet til at genspejle det. Dette kan Gergen for 'befolkning af selvet' hvor man gen afspejler delidentiteter som man har fra forskellige mennesker. (Gergen, 2006, s.73-74)

Den sociale mætnings teknologier

Teknologien har været en meget betydende omfang under den sociale mætningsproces, og vi har netop gjort brug af det langs hver dag. Teknologien har skabt flere og flere nye fornyelser, som har været med at forme menneskets sociale relationer. Gergen deler Den teknologiske udvikling op i to faser, som han kalder *Lavteknologisk fase* og *højteknologisk fase*. Gergen taler om syv gennemgribende teknologiske udviklinger inden for et århundrede, som har draget mennesket dybere ind i det sociale verden, og hvordan det har præget menneskets sociale liv.

Til at starte med nævner han hvordan livet har været i lav teknologien, hvor han argumentere at Jernbanen har været det første skridt til den sociale mætning og har sørget for at gøre det muligt at krydse kontinenter med tog. Det har siden 1869 gjort det muligt for amerikanerne at rejse rundt, på en meget hurtigere måde, og siden da har jernbane-teknologien udvidet sig i flere forskellige verdensdele. Man har bygget flere hovedlinjer gennem forskellige lande og der er kommet hurtigtog i flere landsdele som har gjort det lettere at komme i kontakt med omverdenen. Den anden udvikling som har været med til at skabe det sociale mætning har været det *Offentlige postvæsen*. Selvom postvæsenet har eksisteret siden 1800 tallet, har for alvor først kommet i spil, i 1900 tallet hvor jernbanen har været i brug og i det tyvende århundrede, lufttrafikken som markant spillet en stor rolle inden for postvæsenet. Postvæsenet i 1980 i USA, har været så stort at de, har beskæftiget sig med 700.000 arbejdere, som har været med til at dele mere end otte milliarder enheder om året. Det tredje teknologiske udvikling har været bilen, og til at starte med, var antallet af produceret biler mindre end 100. Siden produktionen af bilen, har der kun været en stigning af bil produktionen og antallet af motorkøretøjer var i 1930 blevet til fire millioner, hvoraf $\frac{3}{4}$ dele er produceret i USA. Produktionen af bilen har i 1980 været næsten 40 millioner, men hvor kun 1/5 af produktionen blev produceret i USA, og de resterende i flere forskellige områder rundt i verden. På baggrund af antallet af biler, og mennesket afhængighed af brugen af biler, har det været et vigtigt politiske emne. (Gergen, 2006, s. 74-75) Den fjerde vigtige teknologi har været telefonen, gennem flere årtier har antallet steget i højere grad og bliver fortsat ved at stige. Telefonen har og er stadig en meget brugt teknologi, og det sørger for at folket let kan komme i kontakt, med hvem som helst, og hvor som helst. Man kan let ringe til en ven, selvom han befinder sig flere tusinde kilometer væk. Dette har været i høj grad et stor fremskridt for mætningsprocessen. (Gergen, 2006, s. 75-76)

Den femte lavteknologiske produkt har været radioen. Siden dets eksistens, har den trængt så godt ind i menneskets sociale liv. Det har påvirket det sociale liv flere forskellige måder, både i husstanden, på arbejdsmarkedet og under ferien. Senere hen, hvor fremkomsten af walkmen har det naturlig sørget for en markant antal stigning af brugen. Filmen et det sjette teknologiske produkt, og har naturligvis også været en stor grund til den sociale mætning, netop fordi det har været populært overalt, og har påvirket menneskets sociale verden, ved at fremvise forskellige scener, som muligvis kunne påvirke mennesket. Det syvende og det sidste har været bogen. Bøger har været udbredt i flere århundrede og har spillet en markant rolle i det sociale liv.

Det har givet ideer, værdier og livsmåder til mennesket gennem flere år. Disse syv teknologier har været en grund for den sociale mætning og fortsætter stærkt med at ekspandere i det tyvende århundrede og har naturligvis gjort at mennesket er kommet tættere på hinanden, men man er blevet udsat af flere mennesker, end man var før.

De 3 teknologier i den højteknologiske fase som har haft stor indflydelse i den sociale mætnings teknologi, er udviklingen af luftfartøj, fjernsynet og den elektroniske kommunikation. Som udgangspunkt ville vi tage en dybere beskrivelse af den elektroniske kommunikations teknologi, da det er mest relevant for projektet. Den teknologiske brug i nutiden, spiller en stor rolle i udvikningen af det individuelle selv. (Gergen, 2006, s. 73)

Flyrejser er i nutiden blevet så normalt, at man kan rejse til en anden verdensdel når man vil og mange byer er i den grad afhængige af indtægterne fra de flyrejser der sker gennem turismen. Det har været sådan et stort fænomen at, man har kaldt det for selv-mangfoldiggørelse, for man har muligheden for at være markant til stede flere steder af gangen. I gamle dage foregik møderne, ansigt til ansigt og man havde muligheden for at indgå i relationerne og samtidigt gjorde man sig gældende for det sociale begrænsede i tid og rum. Identiteten af individet fremstod kun for personerne, der var til stede, men da den højteknologiske apparatur blev implementeret, skiftede menneskets meninger, følelser, ansigtsudtryk og manér. Naturligvis havde tv'et skabt en eksponentielt vækst i selv-mangfoldiggørelsen, og begynde at holde identiteten i live gennem kulturen. Fænomenet som computeren, har været en stor forhindring inden for kommunikationen, og har etableret menneskets relationer over lange afstande. Gennem tiden har prisen på kommunikationen gennem computeren faldet og det har sørget for at menneskets brug af dette har i årtier steget voldsomt. Computeren kunne muligvis lagre flere store mængder af informationer på lidt plads, samtidigt med at den kunne behandle og sende det videre relativt hurtigt. Brugen af computere er naturligvis blevet et grundværktøj i erhvervslivet, da man nemt og hurtigt kan komme i kontakt med mange, på en gang. Det er blevet så normalt at udviklingen, såsom mail, har gjort det lettere for mennesket at fremvise, hvilke interesser man har, og hvad man faktisk har interesse for. Det har sørget for at man altid kan komme i kontakt med en anden person, som man ikke har kendskab eller kontakt til. Dette har sørget for at man har muligheden for at omdanne sig selv når man har lyst og fremvise sig selv som man har lyst til. Dette har netop været med til at skabe den sociale mætning. (Gergen, 2006, s.81-83) Men i det tidligere samfund, hvor mennesket ikke var præget af den teknologiske, og hvor alt foregik ansigt til ansigt, var antallet af de personer man kom i kontakt med relativt stabilt. (Gergen, 2006, s.86)

Thomas Ziehe

Den tyske teoretiker Thomas Ziehe har sin fokus på ungdommen, og det skyldes hans uddannelse som er pædagog og professor i pædagogik. Ziehe siger at man i det tidligere samfund var reguleret af bestemte normer, hvor man skulle indrette sig efter. Man havde bestemte regler fra om hvordan påklædningen skulle være til dagligt og hvilke venner man netop skulle have. Disse normer sørgede for at reglerne i dagliglivet blev acceptabelt gjort og skulle følge dem i alle forskellige situationer, og hvis man stod imod reglerne og brød dem, reagerede samfundet sig. Han siger også at det normregulerede hverdagsliv er blevet fortid og man ifølge Ziehe går i retningen af, at den enkeltes præferencer er vigtigere, som han kalder for individualisering, som jeg senere ville uddybe. Alt hvad man synes om, og ikke synes om, det man accepterer og ikke accepterer har nu til dags fået en større betydning. Unge er nu bevidste om hvad de faktisk kan lide og ikke kan lide. (Mikkelsen, 2010)

Ziehe siger også at vores hverdagsliv er skiftet fra at være reguleret af normer, til at være reguleret af præferencer og mange af de traditioner man har haft, du langsomt er blevet fjernet. Dette kalder Ziehe for aftraditionalisering og mener at den enkelte selv, må vælge hvordan livet skal foregå. Unges liv er nu til dags blevet mere frie, men samtidigt også komplekst, da man netop i puberteten skal tage stilling til forskellige handlinger og mål, hvorpå man både ændre sig og ser sig selv med andre øjne.

Ziehe siger også at unge i puberteten begynder med at skabe en egenverden, som er en form mental verden. Egenverdenens betydning er, at unge selv definere sig ud fra, de betragter som er vigtigt, rart og interessant for dem selv og dvs. kun de præferencer som tilegner sig selv og det sørger nemlig for at de unge stort set kun orienterer sig i populærkulturen og ikke i det almene viden, som kunne være vigtigere. Ziehes tese er at mange unge, betragter det som foregår i skolen som noget negativt og meningsløst, fordi de selv mener at det ikke passer ind i deres liv og på baggrund af det argumentere Ziehe for, at det faktisk er vigtigt for unge at lærer hvordan de skal foretage valg, og ikke skal blive styret af deres egenverden.

Ziehe siger også at vi befinder os i en fase af postaftraditionalisering, hvor mange unge mennesker ikke kæmper for aftraditionalisering, fordi der netop ikke er behov for det, fordi deres forældre allerede er aftraditionaliserede. Derfor er det ikke et problem for unge, med mange regler og undertrykkelse, men at finde sig de rette valgmuligheder og forholde sig til det, kunne tyde på det, der foregår og skal ske. Værdier såsom stabilitet, kontinuitet og pålidelighed er

vigtigere værdier for unge nu til dags og opnås ved sikkerhed, fællesskab og det sociale net ved venskaber og partnere.

Ziehe argumenterer for at unges længsel efter stabilitet direkte kan fremses i skolen, da unge netop begynder med at hade usammenhængende situationer. Han mener også at det ydre struktur er en hjælp for individet, til at frembringe det indre struktur, og det sørger nemlig for at de unge føler sig i trygt. Da de så føler sig i tryghed, har de en bedre mulighed for at lykkes i skolen. Thomas Ziehe siger også at man skal lære at sætte sine egne ønsker til side, så man har mulighed for at opnå en bedre selvregulering, og hvis man ikke kan selvregulere, kan det sørge for at man faktisk er afhængig alle følelserne indefra. Selvregulerings betydning er ikke at man skal undertrykke sig selv, men at man skal have evnen til sætte følelser til side og lære hvad man synes hvad man ville gøre for det der er vigtigt. (Mikkelsen, 2010)

Ziehes teori om individualisering.

Ifølge den tyske teoretiker Thomas Ziehe betyder individualisering, at der er sket en ændring i forholdet mellem samfundet, og den enkelte individ og det afspejler sig i det enkelte individs forhold, til sit indre jeg. Han beskriver også individualisering som et skift, i hverdagslivet, hvor man har skiftet fra at være en normreguleret hverdag til en hverdag hvor man for det meste er orienteret mod egne præferencer. Han nævner også begrebet baggrunds overbevisninger, som er omfattende omkring holdninger og trossystemer, som man ikke er bevidst om og ikke kan tale om. Dette begreb fremføres videre til socialiseringsprocessen, som et den ændring der er sket i baggrunds overbevisninger de seneste år, ikke bare markant, men noget der er sket naturligt, for nutiden unge. Tværtimod er den mere tydelig og bevidst ændring for de ældre generationer. Ziehe siger også at begrebet individualisering, kan fremstå som en misforståelse og det faktisk ikke er lig med at man er ensom eller at man væk fra sidelinjen. Betydningen af det er at der er sket en ændring i forholdet mellem samfundet og det enkelte individ og det sørger for at ændringen afspejler sig i det enkelt individs forhold til sit indre.

Individualiseringstendens kan også beskrives, som et skift i hverdagslivet, hvor man skifter fra at have en normreguleret hverdag til en ny hverdag, hvor man i stedet lægger vægt på egne præferencer. Hans forklaring på den normregulerede hverdag er at man lever sit liv, ved visse regler, normer og ting som man ikke gjorde og man havde pligter til enhver situation, som kunne fremkomme i dagen. Dette har netop sørget for at man i det tidligere generation har vokset op i et tæt vævet sæt af regler, som man har socialiseret sig efter. Alt hvad der foregik, skulle gøres efter bestemte regler, selv fra hvordan man skulle sidde ved spisebordet til det tøj man havde

på. Det normregulere hverdag er nærmest forsvundet, og det er sket et skift hen imod den præference orienterede hverdag. Præferenceorienteret skal ikke forstås, som at være i en dejlig situation, hvor man hele tiden vælger det man vil, det skal forstås som en orientering mod et potentiale, som faktisk aldrig sker. Man er bevidst om at personlige præferencer ikke altid foregår som man ønsker og Ziehe beskriver præferenceorientering som at være at man faktisk en smule utilfreds, fordi man er klar over at ikke alle ønsker bliver opfyldt. Ziehe siger også at det ikke betyder at man er mere tilfreds med det man har i et præferenceorienteret, end man faktisk havde tidligere, fordi mange har mange ønsker og drømme, men man er altid bevidst om at det ikke altid kan blive opfyldt. (Ziehe, 2007, s.52-53).

For at beskrive teorien om individualisering, har Ziehe tre kulturelle tendenser til forklaring for dette.

Han starter med forklaring af det første tendens som er: *Ændring i viden*

Ziehe mener at det dominerende er populærkulturen og at unge nu til dags har et fjernt forhold til almen dannelsen. Grunden til dette er fordi unge i dag har muligheden for at vælge hvad de har lyst til. De er gået væk fra det almene dannelse og højkulturen, til et andet kultur som de mener at være mere relevant for dem, og det er populærkulturen. Populærkulturen har i dag en meget stor rolle i samfundet, da det netop er med til at gennemstyre samfundet og det fremvises som at være accepteret overalt. Problemet i populær kulturen er at det er så fristende og nemt at tage sig til, at det netop har sørget for at den almene dannelse og højkultur er forsvundet. Ikke nok med at man har kendskab til produkterne i populærkulturen, er det blevet til en helt anden miljø som man har socialiseret sig i. Man er netop hele tiden forbundet til kulturens produkter, lige meget hvor man er, man har sin egen musik med sig, eller man kontakter sine venner gennem sms'er eller ved brug af telefonen. Alle disse ting har sørget for, at kulturen faktisk er blevet en form for symbolsk hjem for de unge, som hele tiden er med dem. Dette har netop også en indflydelse på hvordan de unge forholder sig til verdenen og hvordan de har ændret deres opfattelse af ting på. (Ziehe, 2007, s. 53-54)

Den anden tendens er: *Ændringer i adfærd*, som Ziehe også kalder for uformalisering, fordi tingene er begyndt med at blive uformelle. Disciplinen og selvdisciplinen er begyndt at fylde mindre i hverdagen og samfundets stil er langsomt begyndt med at være mere afslappet og utraditionelt. Disse ting sørger for at livet bliver mere komplekst, og hverdagen bliver mindre normreguleret, fordi børn hele tiden er i forhandlinger og forsvarer deres egne synspunkter.

Uformaliseringen har netop betydning for at man i dag tager færre problematikker og moralsk stilling. Aspektet moral er også en vigtig ting, men vi er nu kun begyndt at bruge begrebet moral til fundamentale spørgsmål som menneskerettigheder (Ziehe, 2007, s. 54-55)

Den tredje tendens er: Ændringer i motivation, som også kaldes for subjektivering.

Subjektivisering er den tendens til at man er mere fokuseret og opmærksom på sine opfattelser, konflikter og problemer. Man er i dag mere introspektiv, selvom man ikke er en psykolog, er man stadig bevidst om sine indre reaktioner. Unge i dag bruger også denne introspektion til at undersøge sig selv og begynder dermed en indre monolog med sig selv, hvor de stiller spørgsmål til sig selv, om hvorfor de er her, eller hvad de synes om dette og hvad andre synes om dem. Disse ting sørger for at unge bliver overbevidste om sig selv og sørger for at unge netop har det svært ved at vurdere sig selv. Subjektivisering handler også om de unges daglige attitude, som er personorienteret og fokuseret på hvilke forhold man har til andre personer og det sørger for at man har en mere kompleks opfattelse af en. (Ziehe, 2007, s. 55-56)

Anthony Giddens

Anthony Giddens(1938-), er en engelsk sociolog, der anses for at være en af de mest betydningsfulde sociologer i nyere tid. Man må betragte ham som en af de mest førende samfundsvidenskabelige tænkere. Giddens beskæftiger sig med diverse teorier, heriblandt, udvikling af samfundsteori, sociologiske analyser af forskellige aspekter i det moderne samfund og han har udviklet teorien kaldet "strukturel teori", som havde til formål at overskride nogle klassiske modsætninger mellem mikro sociologi- makro sociolog samt individ – samfund. Man inddeler typisk Giddens 'produktion' i 3 faser, hvor del 1 løber fra 70'erne frem til midt 80'erne. I denne del udviklet han netop strukturel teorien. Del 2 løber fra midt 80'erne frem til midt 90'erne, hvor han arbejdede med sociologisk analyse af det moderne samfund, mens den sidste og tredje del løber fra midt 90'erne og frem. I den sidste del af hans produktion, ligger Giddens stor vægt på den politiske dimension af samfundslivet. Hans produktion skal ses som en forlængelse af hinanden, hvor første fase var et forsøg på at udvikle en teoretisk tilgang, der kunne danne grundlag for arbejdet i anden fase, som var en analyse af vor tids samfund, mens sidste fase skulle se på mulige og nødvendige politiske forandringer (Kaspersen, 2013). Sociologisk teori kan inddeles i 2 grupper; en gruppe af teorier som anslår samfundet ud fra et "system" (funktionalismen, strukturalismen, og dele af marxismen), mens den anden gruppe

tager udgangspunkt i aktøren og dens handlinger, altså udgør aktørerne og summen af deres handlinger samfundet. Disse 2 grupper af sociologiske teorier indeholder vidt forskellige svar på spørgsmål såsom; ”i hvor høj grad er det muligt for det enkelte individ selv at skabe sit liv og rammerne herfor, og i hvor høj grad er vi allerede begrænset i udgangspunktet af det samfund vi fødes i? ”.

Modernitetsanalysen:

Noget andet Giddens opererer med er, ”modernitetsanalysen”. Begrebet moderne betyder i al sin enkelthed, at man forlader nogle fastlagte traditioner, kan være religiøse normer, lokalsamfundets traditioner etc. (dog har man stadig lidt af det med sig) og går til noget nyt, noget ‘mere’ moderne. Giddens håndhæver, at de sociologiske organisationsformer der udvikles i Europa fra start 1600-tallet er unikke i forhold til tidligere tiders samfundsformer, da disse organisationsformer udvikles i sammenspil med nogle overordnede institutionelle dimensioner som f.eks. kapitalismen, der virker i en markedsøkonomi med handel og investeringer på tværs over landegrænserne, andre institutionelle dimensioner kan være, industrialismen nationalstatens overvågning samt militær industriens overvågning. Giddens mener, at indfangelsen af kompleksiteten i dette sammenspil er nødvendigt for, at en ny sociologisk teori skal kunne begribe vores ”nye” samfund. I det såkaldte ‘moderne samfund’, er der vigtige træk at finde, som moderne institutioner. Moderne institutioner kan være; nationalstat, det moderne politiske system, den højteknologiske virksomhedsproduktion etc. Giddens sammenfatter tre punkter som beskriver hvad der skaber denne dynamik i det moderne samfund. (Kaspersen, 2013, s. 461)

- 1) Adskillelse af tid og rum.
- 2) De såkaldte udlejningsmekanismer.
- 3) Modernitetens reflektive karakter.

Adskillelse af tid og rum:

Punkt 1, som er "adskillelse af tid og rum", skal forstås sådan, at størstedelen af vores hverdags interaktion i dag ikke længere foregår på samme tid og samme sted. Før i tiden var hjemmet det centrale sted, hvor hverdags interaktionen regelmæssigt foregik og hvor en familie kommunikerede med hinanden. I dag kan vi uanset tid og sted kommunikere med andre, idet at der er kommet nye teknologiske tiltag. Begrebet tid er blevet forandret idet, at vi uanset tid kan komme i kontakt med andre, om de befinder sig i Europa eller Afrika. Også begrebet rum er forandret, der er nu kortere til den anden ende af verden. Hvor vi før skulle sende brevdue og vente på svar i nogle uger, kan vi i dag sende en mail og få svar på få minutter. Verden bliver altså mindre og mindre og mere og mere globaliseret. (Kaspersen, 2013, s. 461)

Social Udlejring:

Punkt 2 som Giddens snakker om er den sociale udlejning. I det tidligere samfund hvor tid og samfund ikke var adskilt, var intuitioner og handlinger indlejret i lokalsamfundet, alle sociale relationer var begrænset til lokalsamfundet. I det moderne samfund er det dog anderledes. De sociale relationer er nu blevet løftet ud af den lokale interaktionskontekst netop af nogle udlejningsmekanismer såsom de nye teknologiske tiltag. Vi er altså gået fra indlejring af konkrete systemer til udlejning af abstrakte systemer. Et eksempel om social udlejning er handel. Før i tiden foregik handel lokalt mellem konkrete personer, hvor der nu findes det såkaldte e-handel (internet handel) som er hevet ud af den konkrete kontekst. (Kaspersen, 2013, s. 462) Et andet eksempel kunne være børnepasning. I det præmoderne samfund blev børn passet af egen familie, hvorimod det nu er rykket til institutioner som f.eks. børnehaver/vuggestuer.

Refleksivitet:

Det sidste punkt som Giddens nævner er refleksivitet. Refleksivitet kan forstås som en tendens som er opstået i forlængelse af den kulturelle frisættelse. I det moderne samfund foregår en refleksivitets proces både på et institutionelt og personligt niveau. Refleksivitet bliver defineret som; den regelmæssige brug af viden som til stadighed indsamler og anvender til organisation og forandring af samfundet. (Kaspersen, 2013, s. 462-463)

Aftraditionalisering betyder, at færre ting ligger fast for individet på forhånd. De gamle traditioner og normer er ophævede og det enkelte individ er ikke længere bundet af sin families sociale eller hierarkiske status. Individet genspejler sig i sine omgivelser ved, at hele tiden sammenligne og reflektere over hvem de er, og hvorfor de handler som de nu engang gør. Det enkelte individ har større rum for den enkelte til, at skabe sin egen identitet og historie. I en situation af øget valgfrihed tvinges vi til, at reflektere over vores valg, da intet svar er givet på forhånd og vi selv skal stå til ansvar for vores egne trufne valg.

Identitetens dilemmaer:

Identitetsdannelsen af individet, sker under indtryk af en række påvirkninger eller inden for en ramme af den globale senmodernitet. Det kan f.eks. være kommunikation over internettet, flyrejser og reportager. Individet som blindt anerkender/accepterer og tilpasser sig en kultur er individet kaldet "ureflekterede konformister". Det er f.eks. det individ, som uden særlig meget refleksion, skifter sin religion ud med en anden, og bryder alle tidligere associationer. Identiteten kan blive påvirket af diverse ting, og dilemmaer kan opstå idet, at man ønsker at være del af et særegent fællesskab for at undgå følelser som f.eks. ensomhed. Idet at globaliseringen og individualiseringen finder sted i det moderne samfund, er det enkelte individ blevet mere glemt i mængden af mennesker og vi har nu mere end nogensinde før brug for at vise at vi eksisterer og har en betydning. Vi skal selv træffe valg, hvilket også gør, at der er større sandsynlighed for at vi træffer de forkerte valg ergo kan individet ende med at være usikkert, ensomt, og der kan opstå en form for tomhed. Man skaber sin egen livshistorie, ergo er ens identitet en personlig konstruktion, dog kan denne personlige konstruktion være påvirket af visse faktorer som mangel på fællesskab, sågar frygt for ensomhed. (Friisbjerg, 2013)

Mathias Lasgaard:

Fromm-Reichmann har kaldt ensomhed som et fænomen der er fortabt og udefineret.

I en af hendes artikler fra 1959 identificerer Fromm-Reichmann ensomhed som et yngre, men samtidigt et etableret forskningsfelt.

Mange har senere hen studeret på området, som virke let at arbejde med bl.a. fordi mange kender til det, at være ensom. Det har dog vist sig at være besværligt at identificere samt indsnævre begrebet ensomhed, ensomhed, denne uenighed opstår ikke på grund af de forskellige teorier der er om emnet, men på grund af begrebsforvirring. Begrebsforvirringen omkring ensomhed opstår, fordi man ikke adskiller alenehed og ensomhed. Dette bliver forklaret i nedenstående afsnit. (Lasgaard, 2006, s. 13).

Ifølge Mathias Lasgaards bog: (Ensom blandt andre – en psykologisk undersøgelse af ensomhed hos unge i Danmark), her snakker Mathias Lasgaard om at der ikke findes en komplet teori, som forklarer ensomhed. Det på trods af, at man gennem de sidste 50 år har haft teoretikere og skoler til at arbejde med emnet ensomhed, gennem bøger og artikler. Derfor består det teoretiske omkring ensomhed af, arbejdshypoteser, nogle artikler, teorifragmenter, ensomhedsforståelser samt modeller.

I bogen bliver der præsenteret otte forskellige teoretiske tilgange til ensomhed.

Der bliver dog skåret ned i disse tilgange, fordi det teoretiske fokus skæres ned, til fire af de mest interessante, gennemgående ensomhedsforståelser.

En af de fire tilgange, som vi vil gøre brug af i vores projekt er, den sociologiske tilgang. (Lasgaard, 2006, s. 13)

Ensomhed er heller ikke et problem for alle. Der jo mange ældre, som er alene, men som ikke føler sig ensomme. Ud fra dette skriver Mathias Lasgaard *"Hermed antages, at ensomhed er synonymt med eller en reaktion på et objektivt forhold, nemlig at være meget alene og således afskåret fra de fleste sociale relationer"*. (Lasgaard, 2006, s. 7)

Her bliver der fortalt, hvordan, man antager at ensomhed kommer af, at man er alene og man derfor ikke indgår i nogle sociale relationer.

I modsætning til dette beskriver Riesman, hvordan det at være alene, ikke nødvendigvis har noget at gøre med, at være ensom. Riesmann beskriver derimod, at mange bliver ensomme i selskab med andre.

Det bliver også beskrevet i dette citat:

"I tråd hermed har flere undersøgelser fundet, at ensomhed ikke primært formes af kvantiteten, men derimod af kvaliteten af den enkeltes sociale relationer." (Lasgaard, 2006, s. 8)

Her snakker man om kvaliteten af ens sociale relationer. Hvis man indgår godt i sociale relationer, bliver ensomhed derfor ikke noget problem. Hvorimod, hvis man indgår dårligt i sociale relationer, det kunne for eksempel være, hvis man kun snakkede med bekendte og fremmede, men ingen kontakt har til ens gode venner samt familie.

Så kan man let føle sig udenfor og derfor også mærke ensomheden.

Derfor formoder man, at det at være alene ikke er det samme, som ensomhed. (Lasgaard, 2006, s. 8)

Det at man ikke adskiller mellem alenehed og ensomhed, forklarer måske det, at mange ældre forkert formodes at være ensomme.

Man snakker derfor om at de ældre acceptere, at deres sociale interaktioner med deres venner, bliver mindre år efter år. Det gør de, fordi flere af deres venner og ægtefæller går bort. De ældre lærer simpelthen, at leve med at være alene, som årene går.

Hvis man kigger på de unge i modsætning til de gamle. Så er de unge netop omgivet af mange venner og har derfor også mange sociale relationer. Derfor er det ikke sandsynligt, at man lægger mærke til, at de unge er ensomme.

De unge skjuler netop det at være ensom, da de ikke er socialt isolerede, men omgås med andre, vil de heller ikke vise deres svage side frem i form af den ensomhed de føler.

Der er dog stadig en, lighed mellem det at være alene og ensom. Unge eller ældre som er alene har stadig en større risiko for at føle sig ensomme. (Lasgaard, 2006, s. 8).

Ifølge ovenstående, kan man derfor anvende alenehed som et begreb, der beskriver, hvordan mennesker ufrivilligt eller frivilligt har enkelte eller nul kontakter socialt, sammen med andre.

Ensomhed bliver derimod beskrevet, som en ubehagelig følelse, der er subjektiv. (Lasgaard, 2006, s. 8)

I bogen bliver der også ifølge nogle forfattere beskrevet hvordan ensomhed har afgørende betydning for os menneskers liv. Den beskrivelse af ensomheden som der bliver fremhævet, har noget at gøre med en række betingelser i vores liv, som kommer af alenehed, nemlig ting som vores fødsel og død. Vi er netop alene når de ting sker. (Lasgaard, 2006, s. 9)

Fælles for litteraturens definition af begrebet ensomhed, er at det er en ubehagelig samt subjektiv følelse, som kommer fordi man har sociale mangler, som igen kommer af ikke at få opfyldt ens sociale behov. Det kan være i form af at savne venskab og intimitet med andre samt have et netværk, med en masse af sine venner. (Lasgaard, 2006, s. 12)

Ud fra alt dette må vi så gå ud fra, at definitionen ensomhed, har noget at gøre med, at unge føler de har sociale mangler. De unge kan også have sociale mangler, selvom de indgår i sociale relationer. Derfor har det at være ensom ikke nødvendigvis noget at gøre med det at være alene. (Lasgaard, 2006, s. 12)

Den sociologiske tilgang, som vi bruger i vores projekt, lægger dens vægt på, at problemer med ensomhed, omhandler vores samfund. Vores samfund bliver mere og mere moderne og folk skal samtidigt også være mere og mere individuelt, samt selv skulle stå for at træffe beslutninger om ens fremtid (Lasgaard, 2006, s. 16)

Da samfundet nu om dage har ændret sig og man ikke længere er bundet til traditioner eller faste normer, Kan de unge nu vælge deres egen fremtid på baggrund af deres præferencer. (Mikkelsen, 2010)

Den ene teoretiker vi har er Thomas Ziehe. I hans afsnit kommer vi ind på, hvordan normer og traditioner før i tiden var grundlaget for de unges fremtid, frem til individualiseringen, som han kalder det. Det handler om at de unge nu, er begyndt at vælge ud fra de ting de selv kan lide, men samtidig også de ting de er gode til. De er ikke forpligtet til noget mere, men kan nu frit vælge hvilke muligheder der skal give dem en fremtid, som de synes om. Men det forklarer vi mere om i afsnittet med Thomas Ziehe.

Nogle af de mest relevante forfattere som arbejder med den sociologiske tilgang til ensomhed er, Fromm Riesman. (Lasgaard, 2006, s. 13)

Vores samfund i vesten har ændret sig særdeles gennem de seneste mange år.

Som årene er skredet frem, har vi som mennesker fået flere penge til rådighed. På den side betyder det, at vi, nu har endnu mere frihed til at handle på markedet. (Lasgaard, 2006, s. 16)

Som Fromm også snakker om i dette citat der omhandler samfundsstrukturen:

“Er dele af menneskets personlighedsstruktur under stadig forandring, da den er præget af dynamiske samfundsstrukturer, dvs. Krav og livsformer i et givent samfund”. (Lasgaard, 2006, s.

16)

Her snakker Fromm om, hvordan mennesket som struktur hele tiden udvikler sig. Det gør den bl.a. fordi, at mennesker bliver præget af de ændringer, som også sker i samfundet. Der kan man fx snakke om, hvordan penge også er med til at ændre folks personligheder.

Fromm fortsætter herefter: *” De personlighedsstrukturer, der er fælles for de fleste i en samfundsgruppe, betegner han den ”sociale karakter”. Set i det lys præger forandringer af en række af samfundets strukturer og institutioner i samspil med den øgede økonomiske vækst, ifølge Fromm, den sociale karakter i det moderne, kapitalistiske samfund således, at mange oplever en stadig større frihed til selv at bestemme over deres liv. ”* (Lasgaard, 2006, s. 16)

Fromm fremhæver her hvordan, den stadige udvikling i samfundet, påvirker vore karakterer når vi er socialt sammen med andre. Han kalder de strukturer som personer opbygger i en samfundsgruppe, for ”sociale karakterer”. Den sociale karakter bliver ændret efterhånden, som samfundets strukturer også ændre sig. Igen kan man tage fat i pengene, som giver mennesket og de unge en større frihed på markedet, samt et større økonomisk råderum. (Lasgaard, 2006, s. 16)

En anden ændring i samfundet, man også kan tage fat i er de sociale medier, fx Facebook. Facebook er endnu en udvikling i samfundet, som så igen er med til at ændre, de unges struktur.

Med den større frihed, som de unge får, kommer også et stort problem, nemlig ensomhed. Ifølge Lasgaard, har ensomhed stor indflydelse på den sociale karakter.

Ensomheden kommer netop fra tab af, tryghed, intimitet samt fællesskab. Tab af disse tre tilfælde, kommer netop, af den frihed der er opstået gennem årene igennem ændringen af samfundet. (Lasgaard, 2006, s. 16)

Riesman snakker netop om en ændring der er sket i vores samfund. Det samfund, som Riesman ser som ændret, kalder han for indre styrede samfund.

Det indre styrede samfund indebærer netop den øget frihed samt større initiativ, som kommer gennem større mobilitet, større mængde af kapital, samt produktionen af varer, opdagelser, kolonisering og imperialisme bliver øget. Det indre styrede samfund er også med til øge individualiteten, centraliseringen og bureaukratiseringen, det skaber derfor en meget lille verden for en person, da det nu er op til personen selv at skulle tænke på sig selv og dennes fremtid. (Lasgaard, 2006, s. 17)

En anden form for samfund, som forfatteren Riesman snakker om, er det gruppestyret samfund.

Her snakker man om hvordan, man skaber ens sociale karakter gennem grupper. Ens sociale karakter bliver netop dannet af, ens venner, opdragelse, den uddannelse man tager, samt medierne, hvori de sociale medier også har stor indflydelse på denne dannelse af ens sociale karakter. (Lasgaard, 2006, s. 17)

Ensomhed er igen, en af de negative bivirkninger ved det gruppe styrede samfund.

I det gruppe styrede samfund bliver ens sociale karakter netop fremmet af ens venner, familie, arbejde, samt medierne. Alle de grupper man, som menneske skal forholde sig til er netop med til at skabe en social karakter, hvori personen søger anerkendelse og har et stort behov for dette. Personer i det gruppe styrede samfund søger samtidigt at kunne tilpasse sig ens omgivelser blandt venner og lignende. (Lasgaard, 2006, s. 17)

I forhold til Riesmans beskrivelse af det indre styrede samfund, som giver mennesker en større frihed, er der i det gruppe styrede samfund en svækkelse af denne frihed.

Friheden svækkes netop fordi man prøver at tilpasse sig, til de grupper man færdes i. Her prøver man, at søge popularitet i gruppen samt succes. Det kan betyde at ens følelser bliver skjulte og de tanker man havde gjort sig om sit eget liv, bliver sat til side for at kunne passe ind i gruppen. Derfor svækkes friheden i den sociale karakter gennem det gruppe styrede samfund. (Lasgaard, 2006, s. 17).

Ensomheden i det indre styrede samfund var derfor meget personlig og man holdte det i en form isolation. I det gruppe styrede samfund er ensomheden til stede i massen, hvor man ikke vil vise ens følelser frem over for de medlemmer der er i gruppen, for at fremstå som populær. (Lasgaard, 2006, s. 16).

Slater er en anden forfatter, som snakker om, hvordan vores nuværende kultur også er med til at skabe ensomme personer. Det gør den fordi børn og unge bliver opdraget til at være uafhængige, samt ønsker deres eget værelse, telefon osv. En konsekvens af dette har ifølge Slater noget at gøre med, mange unge nu søger væk fra sociale samvær- og problemer. De "sletter" nærmest deres afhængighed til andre, for at kunne koncentrere dem om dem selv, og søge efter det de helst vel.

Ensomheden blomstrer derfor ifølge Slater, grundet den større frihed de unge nu har råder over. De glemmer derfor helt det at færdes i et fællesskab og have socialt samvær med andre. Derfor er den nye kultur, som Slater beskriver med til, at styrke ensomheden i vores samfund. (Lasgaard, 2006, side 18)

Ens for alle tre forfattere, Fromm, Riesman og Slater, er dog at de fremstiller ensomhed, som et normativt fænomen, som kommer af vores moderne samfund. Her er den nuværende levemåde med til at ødelægge de sociale strukturer, som før i tiden var vigtige for os når vi skulle integrere i samfundet og være socialt sammen med andre. Lasgaard mener derfor at kilden til ensomhed skyldes vores kultur og den samfundsstruktur der er opstået, som er med til at skabe mennesker samt unge, som hæmmer fællesskab og samhør med andre. (Lasgaard, 2006, s 18)

Analyse

Facebook er uden tvivl verdens største sociale medie. (Ballve, 2014) Med mere end 1.3 milliarder aktive brugere på Facebook, som set i figur 1.1. Betydningen af at gå fra et lavteknologiske samfund til et højteknologisk samfund, har haft stor betydning for den måde, vi individer ændrer vores sociale relationer. I det lavteknologiske samfund, havde individerne kun mulighed for at socialisere sig, ved face-to-face, og hvis du skulle i kontakt med omverden, foregik denne kommunikation via brev. Efterhånden som teknologien begyndte at møde fremgang, blev det lettere og lettere at kommunikere med hinanden, på tværs af tid og rum. (Kaspersen, 2013)

Dette betød altså at individerne havde mulighed for, at komme i kontakt med hinanden, uden at være afhængig af tid og rum, og dermed blev de sociale relationer ændret, der kan tages udgangspunkt i telefonen, som var revolutionerende. Da internettet blev skabt i 1969. (Den store danske, 2014)

Blev det muligt at dele informationer og tanker for hele verden, at læse. (Digitale Trends, 2014) Hjemmesider blev hurtigt etableret, og sociale medier så dagens lys. I 1970'erne så den første hjemmeside, hvor du kunne interagere med sine sociale relationer over internettet, denne hjemmeside hed CompuServe, som tillod individerne at skrive mails, direkte over hjemmesiden til hinanden, dele informationer og beskeder, som vi kender som statusopdateringen på Facebook. Men det var først i 2003, da MySpace blev lanceret, af sociale medier for alvor blev et hit. (Digitale Trends, 2014)

Men allerede bare et år efter MySpace blev lanceret, begyndte en ung Harvard studerende, ved navn Mark Zuckerberg at arbejde på et nyt socialt medie, et socialt medie som kom til at revolutionere, måden individer socialiserer sig på. Facebook. Facebook har oplevet en markant stigning i aktive brugere, som det fremgår i Figur 1.1, kan vi se at udviklingen har oplevet en progressiv stigning fra under 200 millioner i 2008 til omfattende 1,3 milliarder brugere i 2014. En af grundene til, at denne stigning er så omfattende, kan være grundet den øgede mulighed for internet, eftersom der også er mulighed for at komme på sociale medier over mobiltelefon via såkaldte "Apps"¹

Grundet Facebooks popularitet blandt unge, kan vi tage udgangspunkt i vores egen kvantitative data, som det ses i figur 1.5, har ca. 245 svaret, at de bruger Facebook til, at skrive med deres venner, og dermed er Facebook med til at skabe tættere sociale relationer.

¹ App eller application, er et program man kan installere på sin smartphone. F.eks. Facebook app gør det muligt at være på Facebook uden at åbne hjemmesiden.

Ud over at bruge de sociale medier til, at skrive med deres venner, benytter ca. 160 personer også Facebook til at opretholde kontakten med gamle relationer, som det kan ses i samme figur. Problematisk ved Facebook, kan dog findes hvis vi ser på Figur 1.7, hvor vi ser at 50 personer har 200-300 venner, 39 har 300-400 osv. men da vi adspurgte 1.G'erne på diverse gymnasier, om hvor mange af disse venner var "rigtige venner", svarede hele 140 personer, at det kun var 0-100 som var rigtige venner. Dette kan betyde, at Facebook ikke længere handler om at holde kontakten med sine venner, eller skrive med sine nære venner, men er gået hen til et socialt medie, hvor man i højere grad, føler at man skal være venner med så mange som muligt. Dette kan være en af Forklaringerne, en anden forklaring kan være, som vi også fik af vide af interview

"Alt foregår over sociale medier, der bliver lavet en gruppe til sin klasse, en gruppe for sine pige veninder, en gruppe for sit svømme hold. Alle informationer kommer over Facebook, og man kan miste nogle hvis man ikke er på Facebook. ". - Frederikke 1.G'er på Slotshaven HTX

I ovenstående interview fortælles der, at alt foregår over Facebook, der bliver oprettet grupper til den klasse du går i, eller social gruppe du socialiserer dig med, du kan finde lektiehjælp – det hele bliver samlet på Facebook.

I artiklen "*Ensomhed rammer flere og flere unge*", denne artikel beskriver om hvordan ungdommen i Danmark oplever mere og mere ensomhed. Professor Bjørn E. Holstein har undersøgt ensomhed blandt unge og udtaler følgende

"Børn i dag er meget mere pressede end for 20 år siden. Der er mange familier, som er i opløsning og derudover er presset på de unge i skolen langt større, hvilket især pigerne i høj grad lader sig mærke med. Og sidst men ikke mindst er kontakterne med vennerne gledet over i elektroniske former, så de unge ser deres venner mindre end nogensinde" - Bjørn E. Holstein (Andersen & Christensen, 2014)

Dette belyser også Gergens teori om, konstante inputs som påvirker individet, det fremstår altså, at selv om unge benytter sig meget af sociale medier, har sociale medier muligvis ikke den effekt at gøre individer mere sociale, men derimod den modsatte effekt, eftersom de sociale rammer udskiftes, til at være fysisk møde, til kun at sende beskeder over internettet eller mobiltelefonen. Dette bliver også bekræftet i interviewet med Frederikke og Christina, hvor Frederikke forklarer:

“Man kalder det sociale medier, man er alligevel ikke sociale. Når man er sammen med venner, sidder de bare på Facebook. I stedet for at mødes i virkeligheden, sender man bare beskeder over Facebook.” - Frederikke 1.G'er på HTX Slotshaven

Ved at udskifte måden, at bibeholde sociale relationer på, kan det påvirke individet har det mister fornemmelsen, af at være anerkendt eller socialt værdsat. Alle kan modtage eller sende en besked over internettet, eftersom man er distanceret bag en skærm, og ikke behøver, at stå ansigt til ansigt over for den personer man nu er i kontakt med. Det skal ikke forstås at Facebook gør mennesker ensomme, eller det er konklusionen i følgende Artikel “Nogle tager deres venner med på nettet - andre deres ensomhed”. Hvor Malin Schmidt, ved benyttelse af John Caioppo, argumentere for, at det ikke er Facebook som gør folk ensomme, eftersom individer som var ensomme før, også vil være ensomme på nettet. Dog forklarer John Caioppo, at Facebook heller ikke er med til at fjerne ensomhed:

“Når man bruger relationer på nettet som erstatning for rigtige ansigt til ansigt-relationer, vil det skabe en øget følelse af ensomhed og nedtrykthed” - John Cacioppo (Schmidt, 2012)

Dette er en af problematikkerne, ved at benytte sociale medier som erstatning for sociale relationer, og eftersom vi oplever et stigende forbrug af sociale medier, samt en mere presset ungdom, er dette muligvis kun begyndelsen på et større problem for nutidens ungdom.

Analyse ved brug af Kenneth J. Gergens teori

Til at belyse, hvordan det sociale mætnings teknologiske udvikling har været skyldig i at forme en individs sociale relationer, har vi valgt at tage udgangspunkt i citatet

” Der er i det væsentlige tale om forandringer, der drager os stadig dybere ind i den sociale verden og i stadig høj grad udsætter os for andres meninger, værdier og livsstil” (Gergen, 2006, s. 73).

Gergen mener nemlig at teknologiudvikling har stort set været skyldig i formningen af sociale relationer og har sørget for at skabe en identitetsdilemma hos individet. Han vælger at opdele teknologiudviklingen i to tilstandsformer, som han vælger at kalde den lavteknologiske og den højteknologiske. Hvorpå han påpeger 7 teknologier, såsom Jernbanen, postvæsenet, bilproduktionen, telefonen, radioen, filmen og bøgerne, til at være den lavteknologiske udvikling og er opstarten af på mætningsprocessen. Desuden nævner han tre højteknologiske udviklinger som er luftfartøjer, tv’et og elektronisk kommunikation. I opgaven har vi mere fokus på det elektroniske kommunikation, da det er mere omfattende i forhold til vores emne. Han mener at disse ting har ført frem til at folket i høj grad er kommet tættere på hinanden, og desuden er blevet belastet af flere stærke relationer, at vi er kommet tættere på hinanden og har fået en belastning af mange relationer, har sørget for at skabe en identitets dilemma, nemlig fordi det fortøner det individuelle selv. Det sociale mætning har i dag også hersket nutidens daglige liv og vi er samtidigt blevet mere forbundet med vores sociale omgivelser. Man er begyndt at genspejle tilførsler fra forskellige identiteter og det kalder Gergen for *befolkningen af selvet*, og dette sørger nemlig for multifreni, hvor man begynder at være noget af de grænseløse muligheder. (Gergen, 2006, s.74)

Gergen mener at teknologierne har sørget for selv-mangfoldiggørelse, eller mulighed for at være flere steder samtidigt. I det tidligere samfund, skete alt ansigt til ansigt og alle relationer foregik i tid og rum. Identiteten stod kun frem for personer der var tilstede. (Gergen, 2006, s. 79) Udviklingen af teknologien har gjort at individets relations dannelser bliver mangfoldiggjort. Fremkomsten af det elektroniske kommunikation og endvidere, Facebook som er et elektronisk kommunikationsmiddel har gjort det muligt for at ens identitet stort set bliver mere påvirket af andre personer og man får et mangfoldigt selv. Dette er med til at sørge for at man bliver socialt mættet. Det er nemlig ikke kun Facebook der har sørget for at give indflydelse i folket, men grunden til vi udpeger Facebook, er nemlig fordi det er den mest udbredte kommunikationsmiddel i dag, da der nemlig er omkring 1.3 milliarder brugere i verden. (Statista, 2014)

Hvis man kigger på spørgeskemaet som vi har været ude med til de forskellige gymnasier, kan vi også se at der omkring 220 personer ud af 264 der har svaret at de bruger Facebook til at skrive med vennerne, og fremviser allerede at de unge er blevet social mættet af den teknologiske udvikling. Se bilag 1.5

Endvidere har vi spurgt om hvorvidt de synes deres venner fremstiller dem selv anderledes over Facebook end i den virkelige verden se bilag 2.2. Til dette er der omkring 170 personer ud af 264 der har svaret til dels og 50 som har svaret ja, men 44 har svaret nej. Dette viser også at man i dag faktisk ikke helt præcis fremviser sit rigtige jeg, men tværtimod prøver at fremvise sig anderledes end man oprindeligt er. Det kan desuden også betyde at man faktisk viser sig selv, som andre synes er godt, og man i høj grad er knyttet til andres meninger og værdier.

'Befolkningen af selvet', hvor individet er forbundet med sociale omgivelser, samt påvirket af det sociale mætning, skaber sit identitetsdannelse ved at få input fra forskellige personers meninger, kalder Gergen for multifreni. Hvor han beskriver det som et syndrom hvor individet er opstillet i en mangfoldighed af selv-investeringer og har fået del identiteter fra forskellige mennesker. (Gergen, 2006, s. 97).

Grunden til begrebet multifreni er relevant for vores emne, er netop fordi mennesket i dag bruger de sociale medier f.eks. Facebook til at skabe et nyt mønster i deres selvbevidsthed, samt stræber efter at udnytte teknologien til at danne deres relationer. De udnytter kommunikationsteknologien til at udtrykke sig selv, selv om man i det hele taget ikke fremviser sit rigtige jeg frem, fordi man i det hele tager har fået skabt flere delidentiteter, som man fremviser. (Gergen, 2006, s. 97)

Via brugen af Facebook spiller man også forskellige roller, fordi man i dag søger efter accept og anerkendelse fra omverden.

Gergen beskriver også ud fra tre begreber hvordan vi i dag præsenterer os selv i samfundet. Det første begreb er den strategiske manipulator. Under denne fase spiller vi roller for at opnå bestemte mål, som der forventes af omverdenen. Mennesket fristes også til handle på forskellige måder, som faktisk ikke er acceptable, mens fristelserne sørger nemlig for at man gør det, man ikke burde. (Gergen, 2006, s.171-173) Gergen mener at det er det sociale mætningsteknologier, der i det hele tager er baggrunden for disse årsager.

Den anden fase er pastichepersonligheden, hvor Gergen mener at mennesket klæder sig i den identitet som de vil, og ændre den når de har behov eller lyst til det. Gergen mener også at man ikke længere kan skelne hvad der er reelt og hvad er ureelt. (Gergen, 2006, s.173-174)

Pastichepersonligheden er en fase der er passende til at sammenligne med brugen af det sociale netværkskommunikation Facebook. Man kan på Facebook, vise sig sådan som man har lyst til og kan desuden skifte, identitetsoplysninger så meget man vil og har lyst til. Man kan fremvise sig i den alder man man har lyst til og samtidigt vise sig som et helt anden person.

Den sidste fase er *det rationelle selv* opståen, hvor individet har behov for at skelne sig mellem det virkelige og det stimulerede. Man mister også begrebet om det uafhængige og ægte selv. (Gergen, 2006, s.179)

I denne fase skelner man ikke forskellen mellem en selv og de andre personer, en persons egens rolle skifter til at være rollen som er afhængig af den sociale proces. Mennesket er afhængig af de andre personer og man udformer sine handlinger ud fra det man foretager sig og det har først betydning, når omverdenen bekræfter dine handlinger. (Gergen, 2006, s. 179-184) Brugen af Facebook, sørger også for at mennesket bliver afhængige af hvad de andre personer mener, om hvad de synes om noget du har sat ind eller 'liked'. Hvis man foretager nogle handlinger, og det ikke har betydning for de andre, vælger man at slette det man har skrevet og skrive måske noget andet, som personerne hellere ville kunne lide. Det skaber nemlig at man ikke fremviser sit ægte jeg, men i stedet viser det stimulerede rolle som man har udformet af andre.

Analyse ved brug af Thomas Ziehes teori.

Hvis man skal koble brugen af Facebook og Ziehes teori sammen, kan man gøre brug af teorien om subjektivering, som også kaldes for ændringer i motivation. Subjektivering sørger for at man i høj grad er fokuseret og opmærksom på ens egne indre problemer, konflikter og opfattelser. (Ziehe, 2007, s.55) Man har i en visse grad også behov for at implicere andres mennesker i ens følelsesliv. Mennesket i det senmoderne samfund, er også ret opmærksomme op, hvad folk mener om en selv og hvilke tanker de har om en. (Brøndum & Hansen, 2014) Det sørger nemlig også for at mennesket prøver at få bekræftelse samt anerkendelse fra de personer man omgås med. Ud fra disse ting, kæmper individet også for at få opmærksomheden, hvor man i tv'et eller på Facebook lettere får opmærksomheden. Derfor er Facebook et godt eksempel på subjektivering, fordi at man har mulighed for at skrive statusopdateringer hele tiden og det kan sørge for at orientere venner om hvordan ens liv foregår lige på det tidspunkt, hvorpå man samtidigt kan dele følelserne frem med vennerne, og ens venner kan skrive kommentarer på de ting man deler. Man kan ved hjælp af disse ting sige af Facebook er stedet hvor man i høj grad lever subjektivering ud, fordi man kan indebære så mange andre mennesker i ens eget følelsesliv. Man får også direkte svar om hvem og hvor mange der har synes godt om eller kommenteret på ens statusopdatering, og det sørger for at give personerne anerkendelse fra omkredsen.

Analyse ved brug af Anthony Giddens teori

Det er helt sikkert, at teknologien er med til at ændre det samfund vi lever i, og det er ikke første gang at teknologien ændre samfundet. Vi har gennem historien bl.a. gået fra, at være jægere og samlere til at dyrke jorden. I dag går vi fra et industrisamfund til et digitaliseret informationssamfund, som mange mener, at vi kun har set begyndelsen af. Som nævnt tidligere snakker Anthony Giddens om det moderne samfund. Han siger, at vi er gået fra det præmoderne samfund til det moderne samfund, som rummer ændringer som moderne institutioner; nationalstat, det moderne politiske system, den højteknologiske virksomhed produktion etc. Den store teknologiske udvikling (fra lavteknologisk samfund til højteknologisk) har været med til, at ændre den måde vi kommunikere på, og den måde vi danner sociale relationer på. Hvor vi før, kun var i stand til at have sociale relationer med folk fra lokal samfundet, kan vi nu have relationer med alle, idet at vi ikke er afhængige af tid og rum. Identitetsdannelsen af individet, sker under indtryk af en række påvirkninger eller inden for en ramme af den globale senmodernitet. Det kan f.eks. være kommunikation over internettet. Individet som blindt anerkender/acceptere og tilpasser sig en kultur er individer kaldet "ureflekterede konformister". Det er f.eks. det individ, som uden særlig meget refleksion, skifter sin religion ud med en anden, og bryder alle tidligere associationer. Identiteten kan blive påvirket af diverse ting, og dilemmaer kan opstå idet, at man ønsker at være del af et særegent fællesskab for at undgå følelser som f.eks. ensomhed. Da globaliseringen og individualiseringen finder sted i det moderne samfund, er det enkelte individ blevet mere glemt i mængden af mennesker og vi har nu mere end nogensinde før brug for at vise at vi eksistere og har en betydning. I det moderne samfund skal vi selv træffe valg, hvilket også gør, at der er større sandsynlighed for at vi træffer de forkerte valg ergo kan individet ende med at være usikker, ensomt, og der kan opstå en form for tomhed. Man skaber sin egen livshistorie, altså er ens identitet en personlig konstruktion, dog kan denne personlige konstruktion være påvirket af visse faktorer som mangel på fællesskab, sågar frygt for ensomhed. (Kaspersen, 2013, s. 453-454)

Analyse ved brug af Mathias Lasgaards teori:

Ensomhed er stort problem for unge nu om dage. Det samfund vi lever i for tiden er også med til at fremme den ensomhed, som hersker blandt de unge. De er vokset op med at skulle være uafhængig fra andre, for på den måde selv at skulle tage stilling til den fremtid de går i møde. Grundet denne uafhængighed fra andre, får de unge nu mere frihed, men på den negative side af denne uafhængighed blomstrer ensomheden. Ensomheden kommer jo netop fra tabet af fællesskab, tryghed samt intimiteten med andre. Derfor er den ekstra frihed de unge får ikke nødvendigvis positiv. (Lasgaard, 2006, s. 16)

I Lasgaards bog snakker især Fromm om, hvordan udviklingen i samfundet er med til at ændre de unges struktur. De karakterer vi skaber når vi er sammen med andre, svækkes netop i det samfund vi har i dag. (Lasgaard, 2006, s. 16)

Når de unge er så meget på Facebook, er de på den måde ikke socialt sammen med andre. Derfor kan deres sociale karakter, nemt formindskes ved, at de kun har kontakt over Facebook med andre.

I en artikel fra information lægger de ud med at fortælle om et individ, som var taget til Chicago for at studere. Han fulgte så med på Facebook, for at holde kontakten, med vennerne derhjemme. Da det gik op for ham, hvordan hans venner hyggede sig derhjemme, fandt hun af, han var ved at blive mere og mere ensom. (Schmidt, 2012)

På figur 1.5 (se Bilag) fra vores spørgeskema, der beskrives hvad unge i Danmark bruger Facebook til kan man se hvordan, 171 bruger Facebook til at holde kontakten med gamle venner og hele 223 af vores unge deltagende bruger Facebook til at skrive med venner. Vi må derfor gå ud fra, at unge i Danmark bruger Facebook mest til at skrive med ens venner samt holde kontakten med gamle venner og bekendte.

Derfor kan man tage fat i den ændring der er kommet i vores samfund med de sociale medier. De sociale medier svækker de sociale karakterer, som er blevet skabt gennem fællesskabet med andre. Lasgaard snakker jo netop om at ensomhed skabes af tab af fællesskab, tryghed og intimitet med andre. (Lasgaard, 2006, s. 18).

Man kan så snakke om de sociale medier ødelægger de sociale karakterer, fordi man ikke føler det samme fællesskab med andre over de sociale medier, i forhold til den virkelige verden. Det bekræfter Fromm også ved at snakke om personlighedsstrukturer, som ændres gennem samfundets strukturer ændringer. (Lasgaard, 2006, s. 16)

Riesman snakker om ensomheden ikke nødvendigvis kommer af, at være alene, men opstår i fællesskab med andre. (Lasgaard, 2006, s. 17) Derfor kan man endnu engang tage fat i artiklen, som omhandler hvordan, man ved at bruge Facebook, kan føle sig mere ensom. Her sidder personen over Facebook og følger med i hans venners liv og på den måde gør det ham mere ensom, fordi han ikke er en del af det sociale fællesskab i virkeligheden. Derfor må måden ensomhed kommer frem, skyldes den måde Facebook bliver brugt på, som vores spørgeskema også viser.

De fortæller også i artiklen:

"Vores undersøgelser viser ikke, at Facebook gør dig mere ensom. Vores undersøgelser indikerer, at du kan bruge Facebook på måder, der gør dig mere ensom." (Schmidt, 2012)

Vores undersøgelser viste at de fleste (223) af vores unge der svarede på spørgeskemaet, bruger Facebook til, at holde kontakten med gamle venner og skrive med ens venner. Derfor kan man sammensætte citatet, med den "forkerte" måde at bruge Facebook på og Riesmans teori om, at ensomhed kommer af, at være i fællesskab med andre gennem det gruppe styrede samfund. (Lasgaard, 2006, s. 17).

Nogle af de unge må vi derfor gå ud fra, bruger Facebook på den "forkerte" måde, fordi de opretholder deres sociale fællesskab over Facebook i stedet for i den virkelige verden.

Den sociale karakter vi også har hørt om i teori afsnittet, bliver ifølge Riesman skabt gennem grupper og fællesskab med andre. Det sker gennem det gruppe styrede samfund. Der bliver den sociale karakter som sagt dannet af ens venner, opdragelse, uddannelse. (Lasgaard, 2006, s. 17)

Ved hele tiden at bruge tid på Facebook samt snakke med ens venner over Facebook, svækkes den sociale karakter. De unge får nemlig ikke den samme indflydelse fra omverdenen, som den nu får over Facebook.

Den anerkendelse som Riesman mener de unge søger i et gruppe styret samfund, er også med til, at skjule de følelser eller tanker man havde, fordi man nu skal tilpasse sig de grupper man færdes i. (Lasgaard, 2006, s. 17).

Facebook er på grund af dette, muligvis blevet stedet hvor de unge henter og søger den anerkendelse de kræver for at kunne fremme deres sociale karakter. Ud fra dette kan vi se på vores figur 2.4, som spørger om man synes ens venner fremstiller dem selv anderledes over Facebook end i den virkelige verden. Her kan vi aflæse ud fra vores måledata, at hele 170 af

vores forsøgspersoner, til dels synes deres venner fremstiller dem selv anderledes over Facebook, 53 siger ja til deres venner fremstiller dem anderledes og kun 44 synes ikke deres venner fremstiller dem selv anderledes.

Da 170 synes deres venner til dels fremstiller dem selv anderledes over Facebook, må vi gå ud fra, at de unge prøver at søge anerkendelse samt sociale behov på Facebook fordi det er nemmere. På den anden side er det også fordi behovet er så stort for anerkendelse, blandt de unge. De har for mange grupper af venner de skal gøre "tilfredse", så de kan ikke dyrke dem selv på en positiv måde, som de selv ønsker, derfor henter de den anerkendelse på Facebook fordi det er let tilgængeligt.

Diskussion

Vi har igennem dette projekt, prøvet at forholde os objektivt, på den empiri og de teoretikere vi har benyttet os af, det er også derfor vi har valgt teorier der taler positivt om sociale medier/øget kommunikation, og teorier der ser negativt på dette. Så vi i dette afsnit samt konklusionen, kan lave paralleller mellem disse, og lægge op til et debatterende oplæg, om hvorvidt sociale medier er skyld i ensomhed, eller om sociale medier faktisk gør mennesker mere sociale eller asociale. Vi har i vores opgave fundet ud af, at sociale medier ikke nødvendigvis skaber ensomhed, men heller ikke er med til at fjerne ensomheden fra individer som oplever dette. På samme måde er sociale medier heller ikke med til, at gøre folk mere sociale, men ændrer bare de sociale relationer, og det er muligvis den vej samfundet er på vej hen. Dette skaber problematikker, eftersom man udskifter den traditionelle face-to-face sociale interaktion, til at være mere og mere distanceret over skærmen, og dette er med til at skabe problemer hvad angår social adfærd. Ved at udskifte den sociale relation, kan der diskuteres om hvordan fremtidens sociale relationer kommer til, at fremgå og muligvis mistes medmenneskeligheden. Som set i empiri afsnittet, ser det ikke ud til at udviklingen og brugen af sociale medier er på vej ned af, men derimod møder en progressiv stigning. Det kan diskuteres om hvorvidt der skal sættes mere fokus på dette, samfundsmæssige problem, eller om det bare er en ny måde at være sociale på, og det ikke bliver et problem i fremtiden. Vi har i dette projekt, selv vurderet at dette bliver et større og større problem, og der burde være mere fokus på det, end der allerede er. Det er trods alt ikke den generation, som ligger langt væk.

Samfundet ændrer sig jo også hele tiden og som ung i Danmark er der rigtig mange ting man skal forholde sig til, samt flere og flere valg der skal træffes, for ens fremtid. De unge skal samtidigt med disse valg og ting der skal træffes, opretholde deres sociale fællesskab med andre unge. Derfor må man gå ud fra at unge hurtigt kan falde fra i de forskellige grupper og glemme at tænke på sig selv, for at træffe de valg som passer bedst muligt ind i gruppen og ikke for personen selv. Dette er netop med til at skabe ensomme unge. Man kan så diskutere om de unge hurtigt kan blive for selviske og egoistiske ved kun, at tænke på dem selv fremover. Men når de unge ikke har overskuddet til at tænke på dem selv, bliver deres tanker samt følelser gemt af vejen og skjult og de går og brænder inde med dem. På den måde er vejen netop banet for ensomheden kan komme frem hos de unge. De unge vil netop ikke vise de er ensomme i gruppen, for det vil bare skade dem yderligere på sjælen.

Derfor kunne det tænkes, at de unge bare engang imellem, måske skulle træffe et valg, der foregår på deres bekostning, eller komme ud med deres følelser, så de kan få bugt med ensomheden.

Konklusion:

Delkonklusion af Thomas Ziehes teori

Ud fra Thomas Ziehes teorier kan vi konkludere at unge i pubertetsalderen begynder snarest af skabe sin egen verden, som fremsiges som at være en mentalt verden. Ud fra populærkulturen, uformaliseringen og subjektiviseringen, kan man vise at i unge i dag, kan skabe deres egen verden, fordi de i dag er ret fokuseret og opmærksomme på deres egne indre problemer, samt at de i visse grad har brug for at implicere andre mennesker i deres egne følelsesliv, som man nemt kan gøre ved brugen af Facebook. Ved skabelsen af egenverdenen, begynder unge af definerer sig selv ud fra de ting som de betragter for at være rart, interessant og vigtigt for dem selv, og ved hjælp af statusopdateringer og kommentarer på Facebook kan man se, at unge i dag er for det meste orienteret efter populærkulturen og ikke det almene viden.

Delkonklusion af Kenneth J. Gergens teori

Ud fra Kenneth J. Gergens teorier kan man konkludere at man i det senmoderne samfund er blevet mættet social, gennem teknologien og teknologiske kommunikationsmidler. I det tidligere samfund foregik alt i ansigt til ansigt og man havde få relationer, fordi omverdenen ikke havde en stor indflydelse på individet. Facebooks opståen har nemlig sørget for at man i dag har muligheden for at opretholde relationer, til flere personer, og det sørger for at vi i dag er mere forbundet til sociale omgivelser. Det sørger nemlig for at individet får flere delidentiteter fra forskellige mennesker og dermed kan vise sig frem selv frem sådan som man har lyst til. Vi kan også konkludere ud fra vores spørgeskemaer, at vi i dag bruger Facebook relativt meget og mest til at kommunikere med vennerne. Dette viser nemlig også at vi allerede i ungdommen er blevet socialt mættet af teknologiske kommunikationsmidler, såsom Facebook. Endvidere kan vi også konkludere at begrebet multifreni, er et relevant begreb for vores opgave, nemlig fordi man i dag stræber efter udnyttelsen af teknologien. Man gør nemlig brug af

kommunikationsteknologien Facebook til at udtrykke sig selv, sådan som man vil og det viser nemlig at man ikke fremviser sit rigtige personlighed, men sine delidentiteter, som man har skabt gennem vennerne. Derfor spiller man også mange roller på Facebook, fordi man har muligheden for det eller fordi man i det hele taget søger anerkendelse fra andre, ved at fremvise sin uægte identitet.

Delkonklusion af Anthony Giddens teori:

Ud fra Giddens teorier kan vi hermed konkludere, at de sociale relationer nu ikke er begrænset til det 'lokale' eller begrænset af tid og rum, da vi har fået de sociale medier. Endvidere kan vi konkludere, at unge i det moderne samfund kan føle sig ensomme. Unge i det moderne samfund, har mere end nogensinde før selv brug for at bevise, at de eksistere, hvilket medfører at de selv må træffe nogle beslutninger/valg. Siden den kulturelle frisættelse har fundet sted, kan de unge mere og mere bestemme og træffe egne valg, de er nu ikke bundet til deres families sociale eller hierarkiske status, færre ting ligger fast for individet på forhånd, og de kan derfor selv skabe deres identitet. Da de selv skal træffe valg, er der sandsynlighed for, at de træffer de forkerte valg, hvilket kan medføre til usikkerhed, ensomhed, og tilmed tomhed.

Delkonklusion af Mathias Lasgaards teori:

Ud fra teorierne i Lasgaards bog, må vi gå ud fra at ensomhed bliver betegnet som en følelse, der kommer af at mangle sociale behov. Ensomheden kommer ikke nødvendigvis af at være alene. Ensomhed blandt unge, kan også skabes og komme frem gennem sociale fællesskaber, samt det at integrere med andre unge. Der skjuler de unge deres følelser samt tanker, for på den bedste måde, at tilpasse sig gruppen.

Ensomhed bliver også til slut beregnet, som en subjektiv negativ følelse, som netop kommer af de mangler som de unge føler de mangler i deres sociale relationer. Som også kan ses i interviewet med Frederikke og Christina, forklarer de til følgende spørgsmålet

“Har Facebook hjulpet med at få venskaber”

“F: Jeg har ikke brugt det til det. – jeg føler det har været nødvendigt, for at komme ind i klassen, ved at være social ansigt-til-ansigt. Åben fra starten af.

C: Nej ikke rigtig. Jeg har aldrig været rigtig åben, men Facebook har ikke hjulpet.” – Frederikke og Christina HTX Slotshaven

Dette er med til, at forklare at Facebook ikke er med til, at skabe venskaber eller fjerne ensomhed. Som det også forklares ved John Caioppo, som beskriver at folk der er ensomme i det virkelige liv også vil forblive ensomme over sociale medier.

Samlet konklusion:

Vi kan konkludere, ved hjælp af ovenstående delkonklusioner, at den sociale interaktion med andre individer har ændret sig, på det positive og negative. Verden er blevet mindre og det er nemmere at komme i kontakt med hinanden, og på den måde bibeholde sociale relationer, som muligvis før ville have været gået tabt. Det er også muligt, at agere socialt, ved hjælp af adskillelse af tid og rum, og derfor nemmere at komme i kontakt med sine venner/bekendte verden rundt.

Samfundet bliver også ved med at ændre sig. Derfor skal de unge hele tiden forholde sig til de ændringer, som det nye samfund må bringe med sig. Der kan stilles spørgsmål om hvorvidt dette er en positiv eller negativ udvikling, eller måske en naturlig udvikling af sociale relationer, som vil opleves efterhånden som teknologien møder fremskridt. Man mødte også en ændring af sociale relationer, da telefonen blev opfundet, og nu er den en dagligdag i næsten alles liv, uden der bliver stillet større spørgsmålstejn ved dette. De unge er på den måde hele tiden i kontakt med deres sociale relationer. Ud fra vores empiri har vi også fundet ud af, at Facebook ikke er med til at skabe ensomhed blandt unge. Det er mere måden Facebook bliver brugt til der skaber den

ensomhed, som nogle unge føler. De unge i vores samfund er meget søgende efter anerkendelse og sociale behov. Og der er det, at Facebook kommer ind i billedet. De unge kan ikke altid få den anerkendelse, som de har brug for gennem deres sociale relationer. Derfor bruger de Facebook, til at hente denne anerkendelse, da den er let tilgængelig på de sociale medier. På den måde kan ensomheden få lov til at blomstre, da de unge fravælger deres sociale relationer, for at være alene på Facebook.

Perspektivering

I denne opgave valgte vi, at lægge fokus på Facebook som vores sociale medie, selvom internettet er fyldt med mange andre, og der kommer stadig flere. Grundet valget af Facebook, er fordi det er noget vi alle kan relatere til og benytter os af, det har derfor været spændende, at gå dybere i noget som selv påvirker vores hverdag og vores social færden. Vi har opdaget hvordan vi selv benytter os af Facebook, og oplevet hvordan Facebook faktisk kobler så meget sammen, selvom vi har været kritiske over for Facebook, kan vi ikke komme udenom at det betyder meget i vores hverdage, både socialt, arbejdsrelateret og universitetsmæssigt. Det er nemmere at få informationer over Facebook, hurtigt at komme i kontakt med sin gruppe og andre i huset.

Vi har kunnet vælge, at fokusere på en anden og måske snart mere populær form for sociale medier, såsom Twitter, Instagram eller Snapchat, som (hvis prognoser er rigtige) vil overgå Facebook i antal timer brugt af individer.

Vores valg af teoretikere, har fyldt meget i vores opgave. Vi startede ud med, at have 7-8 teoretikere, med forskellige teori. Men fandt hurtigt ud af, at dette ville blive alt for meget. Teorier/teoretikere vi har fravalgt, har været f.eks. Davis og Harre, og deres teori om selvet og skabelsen af selvet. Vi har også fravalgt Erving Goffman og hans teorier om 'frontstage og backstage', eftersom vi har vurderet at 'frontstage og backstage' bliver udvisket i denne for social interaktion. Eftersom de unge socialiserer sig mere og mere over internettet, kan der argumenteres for at der ikke findes noget 'frontstage og backstage'.

I starten af projekt, var et af målene, at komme ud og interviewe og lave spørgeskemaer, med relevant målgruppe. Vi har formået at få 264 respondenter bestående af elever i 1.G på gymnasiet, selvom vi havde håbet på mere respons, føler vi at vi har kunnet få god feedback og arbejde ud fra disse tal og bruge vores grafer til noget relevant for vores projekt. Vi ændrede vores problemformulering relativt sent i forløbet, og derfor er det kun få af de interviews, vi lavede, som rent faktisk blev relevante for vores opgave. Det er dog blot blevet til enkelte citater.

Litteraturliste

- Andersen, T. N., & Christensen, H. R. (22. Oktober 2014). *Berlingske*. Hentet fra Ensomhed rammer flere og flere unge: <http://www.b.dk/nationalt/ensomhed-rammer-flere-og-flere-unge>
- Ballve, M. (17. December 2014). *Business Insider*. Hentet fra Our List Of The World's Largest Social Networks Shows How Video, Messages, And China Are Taking Over The Social Web: <http://www.businessinsider.com/the-worlds-largest-social-networks-2013-12>
- Brøndum, P., & Hansen, T. B. (2014). *Luk samfundet op*. Hentet fra Thomas Ziehe - Formbarhed i det senmoderne samfund: <http://gymportalen.dk/luksamfundetop/17101>
- Cacioppo, J. (2014). *John Cacioppo*. Hentet fra About : <http://www.johncacioppo.com/about-john/>
- Den store danske. (9. januar 2014). *Den store danske - Gyldendals åbne encyklopædi*. Hentet fra Internettet: http://www.denstoredanske.dk/It,_teknik_og_naturvidenskab/Informatik/Hardware/internet
- Digitale Trends. (5. august 2014). *Digitale Trends*. Hentet fra THE HISTORY OF SOCIAL NETWORKING: <http://www.digitaltrends.com/features/the-history-of-social-networking/>
- Friisbjerg, G. (2013). *Samfunds fag - Sådan!* Columbus. Hentet fra Teorier - Anthony Giddens: <http://gymportalen.dk/15932>
- Gergen, K. J. (2006). *Det mættede selv - Identitetsdilemmaer i nutiden*. United States: Kenneth J. Gergen og psykologisk Forlag A/S.
- Hansen, K. D. (11. december 2012). *Kristeligt Dagblad*. Hentet fra Sociale medier kan føre til ensomhed: <http://www.kristeligt-dagblad.dk/leder/sociale-medier-kan-f%C3%B8re-til-ensomhed>
- Kaspersen, L. b. (2013). Anthony Giddens. I H. Andersen, & K. L. Bo, *Klassisk og moderne samfundsteori* (s. 453-469). Finland: Hans Reitzels forlag.
- Lasgaard, M. (2006). *Ensomhed blandt andre - en psykologisk undersøgelse af ensomhed hos unge i Danmark*. Aarhus: Aarhus Universitet.
- Medier, D. (2012). *Dansk medier*. Hentet fra Danskernes brug af internettet: http://danskemedier.dk/wp-content/uploads/2012/11/Danskernes_brug_af_internetet_2012.pdf

Mikkelsen, L. S. (15. Marts 2010). *Efterskolen*. Hentet fra Thomas Ziehe: Unge længes efter struktur: <http://efterskolen.com/da/Artikler/Arkiv-2010/Thomas-Ziehe-Unge-l%C3%A6nges-efter-struktur>

Schmidt, M. (2. juni 2012). *Information*. Hentet fra Nogle tager deres venner med på nettet – andre deres ensomhed: <http://www.information.dk/302420>

Statista. (November 2014). *Statista*. Hentet fra Number of monthly active Facebook users worldwide from 3rd quarter 2008 to 3rd quarter 2014 (in millions): <http://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/>

Ziehe, T. (juni 2007). Social kritik - Tidsskrift for social analyse og debat. *Mentalitetsændringer blandt unge*(109), s. 52-59.